

תורה שבעל פה

במעגלי המשנה, גמרא מסכת סוכה

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

$$\begin{array}{rcl} & & \left\{ \begin{array}{ll} \text{פרק ראשון} & - \text{במעגלי המשנה} \\ & \text{או:} \\ \text{פרק שני} & - \text{גמרא מסכת סוכה} \end{array} \right. \\ (11 \times 8) + (12 \times 1) & - & \\ \hline & - & \text{סה"כ} \\ & & 100 \text{ נקודות} \end{array}$$

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

יש לענות על פרק ראשון א על פרק שני, לפי התכנים שלמדת.

השאלות

פרק ראשון — במעגלי המשנה

(100 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על תשע שאלות: על שאלה 1 (שאלת חובה — 12 נקודות) ועל שמונה מן השאלות 2-11 (לכל שאלה — 11 נקודות).

שאלת חובה — ענה על שניים מן הסעיפים א-ג.

1. מבוא לתורה שבעל פה

א. (1) כתוב את שמותיהם של שני מדרשי הלכה, וציין בנוגע לכל אחד מהם על איזה מן

החומשים הוא נכתב.

(2) מהו הסדר שעל פיו סודרו מדרשי האגדה?

(6 נקודות)

ב. (1) כתוב גורם אחד ליצירה הנרחבת של ספרי פסיקה ושו"ת במשך הדורות.

(2) לפניך שמות של שלושה ספרי הלכה: "שתילי זיתים", "בן איש חי" ו"משנה ברורה".

בחר באחד מן הספרים האלה, פֶּרַט את תוכנו וציין באיזו קהילה התקבל.

(6 נקודות)

ג. (1) על פי המהר"ל, מהו ההבדל העקרוני בין הייעוד של התורה שבכתב ובין הייעוד של

התורה שבעל פה?

(2) הדגם הבדל זה באמצעות מצוות השבת.

(6 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

ענה על שמונה מן השאלות 2-11.

2. תורה, מצוות ודרך ארץ

א. (1) במשנה יש כמה כללים הנוגעים לקבוצות המצוות האלה:

"מצוות הבן על האב", "מצוות האב על הבן", "מצוות עשה שהזמן גרמה", "מצוות עשה

שלא הזמן גרמה" (קידושין, פרק א', משנה ז').

בנוגע לכל אחת מן הקבוצות, ציין אם נשים חייבות במצוות הנכללות בה

או פטורות מהן.

(2) לפי הרמב"ם, מצוות תפילין היא מצוות עשה שהזמן גרמה.

כתוב את נימוק הרמב"ם לקביעתו זו.

(6 נקודות)

ב. בעניין "מצוות האב על הבן" כתב הרמב"ם: "מצוות האב רבים מלספור, אלא ששני יסודות

כוללים אותם".

הסבר בלשונך את המושג "מצוות האב על הבן", וכתוב את שני היסודות של מצוות האב.

(5 נקודות)

3. צדקה וחסד, מידות, אמת ויושר

א. (1) "התגר נוטל מחמש גרנות ונותן לתוך מגורה אחת" (בבא מציעא, פרק ד', משנה י"ב).

הסבר בלשונך את המקרה ואת הדין שבמשנה, וכתוב את טעם הדין.

(2) "לא יבור את הגריסין, דברי אבא שאול. וחכמים מתירין" (שם).

הסבר בלשונך את המקרה שבו נחלקו התנאים, ונמק את דעת אבא שאול אן את

דעת חכמים.

(9 נקודות)

ב. לפי הרמב"ם, מהי הרעה שגורם לעצמן הגונב את דעת הבריות? (2 נקודות)

4. תפילה

- א. "רבי אליעזר אומר: העושה תפילתו קבע - אין תפילתו תחנונים" (ברכות, פרק ד', משנה ד').
 בגמרא מובאים שלושה ביאורים למילה "קבע". כתוב שניים מהם. (6 נקודות)
- ב. "רבי יהושע אומר: המהלך במקום סכנה מתפלל תפילה קצרה" (שם).
 בנוסח התפילה הקצרה מופיע המשפט: "בכל פרשת העיבור יהיו צורכיהם לפניך".
 הסבר משפט זה. בתשובתך הסבר את המילים "פרשת" ו"העיבור". (5 נקודות)

5. ברכות

- א. (1) לדעת רבן גמליאל, לאחר אכילת תמרים יש לברך "שלוש ברכות".
 מה הן שלוש הברכות?
- (2) רבן גמליאל למד שיש לברך "שלוש ברכות" לאחר אכילת תמרים מן הפסוקים
 האלה:
 "ארץ חֲטָה וְשַׁעֲרָהּ וּגְפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן... ארץ אשר לא בְּמִסְכַּנָּת תֹאכַל בָּהּ לֶחֶם... ואכלת
 ושבעת וברכת את ה' א-להיך" (דברים, פרק ח', פסוקים ח'-י').
 הסבר את הלימוד של רבן גמליאל.
 (5 נקודות)
- ב. "ונאכל מִפְרִיָּהּ וּנְשַׁבַּע מִטוֹבָהּ".
 פוסקים אחדים סברו שיש לומר מילים אלו בברכת "מעין שלוש", ופוסקים אחרים סברו
 שאין לומר מילים אלו.
 הסבר את הנימוק של כל אחד מן הצדדים. (6 נקודות)

6. שבת

א. (1) "רבי יהודה אומר: הצד ציפור למגדל וצבי לבית - חייב. וחכמים אומרים: ציפור

למגדל, וצבי לבית ולחצר ולביקרין" (שבת, פרק י"ג, משנה ה').

העתק למחברתך את הטבלה שלפניך, ושבץ בה את מילות המשנה, על פי ההוראות שבטבלה.

אומר	מקרה	דין

(2) אם ענית כראוי על תת-סעיף (1), נשארה משבצת ריקה בטבלה. השלם את הטבלה שבמחברתך.

(6 נקודות)

ב. במסכת שבת, פרק י"ג, משנה ו' מתואר מקרה שבו צבי נכנס לבית, ושני אנשים נעלו בפניו את הדלת.

לדעת תנא קמא, ציין באיזה מצב יהיו השניים פטורים, וכתוב הסבר אחד לטעם הפטור. (5 נקודות)

7. מועדים – יום הכיפורים

א. (1) העינוי ביום הכיפורים מורכב מכמה איסורים.

אילו איסורים הם החמורים ביותר, ומהו העונש של העובר עליהם?

(2) לפי רבי אליעזר, יש שלושה אנשים הפטורים מאיסורים מסוימים.

ציין מי הם האנשים הפטורים, וכתוב מהו האיסור שכל אחד מאנשים אלו פטור ממנו.

(7 נקודות)

ב. לפי ספר החינוך, מהו טעם העינוי ביום הכיפורים? (4 נקודות)

8. מועדים — סוכות

א. (1) "שלוחי מצווה פטורין מן הסוכה" (סוכה, פרק ב', משנה ד').

כתוב דוגמה אחת לשלוחי מצווה, והסבר מהו טעם הפטור.

(2) מדוע אדם המצטער מפני ריח רע בסוכה פטור מן הסוכה?

(6 נקודות)

ב. הרב צבי יהודה קוק כתב שאת מצוות סוכה מקיימים "במצב של ידיעה" וגם "במצב של אי־ידיעה".

הדגם כל אחד מן המצבים, וכתוב מהו הערך של קיום מצוות סוכה "במצב של אי־ידיעה".

(5 נקודות)

9. זהירות מפגיעה בממון הזולת ובמרחב הציבורי

א. "לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צִבְעִין תחת אוצרו של חברו, ולא רפת בקר.

באמת: ביין התירו, אבל לא רפת בקר" (בבא בתרא, פרק ב', משנה ג').

(1) העתק למחברתך את הטבלה שלפניך, והשלם אותה על פי המשנה. בתשובותיך ציין

את הדין: "מותר" או "אסור".

תחת אוצר של חברו	תחת אוצר של חברו	
		פתיחה של חנות נחתומים
		פתיחה של חנות צבעים
		פתיחה של רפת בקר

(2) פתיחה של חנות נחתומים תחת אוצר יין של חברו — נמק את הדין שציינת בטבלה.

(8 נקודות)

ב. "ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו, שאלמלא הוא נשתכת תורה מישראל".

(בבא בתרא, כ"א, ע"א)

מה הייתה התקנה של יהושע בן גמלא? בתשובתך פֶּרט שני רכיבים בתקנה. (3 נקודות)

10. כבודו של אדם

א. "רבי ישמעאל אומר: הווי קל לראש ונוח לתשחורת, והווי מקבל את כל האדם בשמחה".

(אבות, פרק ג', משנה י"ב)

(1) מיהו "כל האדם"?

(2) הרב מנחם מנדל שניאורסון (האדמו"ר מלובביץ') דן בקשר המיוחד שבין תוכן משנה

זו ובין האומר אותה, רבי ישמעאל. הסבר קשר זה.

(7 נקודות)

ב. "כל המכבד את התורה – גופו מכובד על הבריות" (אבות, פרק ד', משנה ו').

רבנו יונה מונה כמה דרכים לכבד את התורה. כתוב שתיים מהן. (4 נקודות)

11. קטע שלא נלמד

למד את המשנה שלפניך, וענה על השאלות שאחריה. היעזר בפירוש המצורף של רבי עובדיה מברטנורא.

בית שמאי אומרים: בערב כל אדם יטו ויקראו, ובבוקר יעמדו, שנאמר: "ובשכבך ובקומך" (דברים ו', ז'). ובית הלל אומרים: כל אדם קורא כדרכו, שנאמר: "ובלכתך בדרך" (שם). אם כן, למה נאמר "ובשכבך ובקומך"? בשעה שבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדים (ברכות, פרק א', משנה ג').

רבי עובדיה מברטנורא

יטו — על צדיהם, דכתיב "בשכבך", דרך שכיבה.

יעמדו — דכתיב "ובקומך", דרך קימה.

כדרכו — בין בקימה בין בישיבה בין בשכיבה בין בהליכה.

א. (1) במשנה זו נחלקו בית שמאי ובית הלל באחד מדיני קריאת שמע.

הסבר את דעת בית שמאי ואת דעת בית הלל.

(2) בית שמאי ובית הלל נחלקו בפירוש המילים "ובשכבך ובקומך".

הסבר את דעת בית שמאי ואת דעת בית הלל.

(6 נקודות)

ב. "אם כן, למה נאמר 'ובשכבך ובקומך'?"

(1) הסבר את השאלה שבציטוט.

(2) כתוב על דברי מי נשאלה השאלה — על דברי בית שמאי או על דברי בית הלל.

הסבר את דבריך.

(5 נקודות)

יש לענות על פרק ראשון או על פרק שני, לפי התכנים שלמדת.

פרק שני – גמרא מסכת סוכה

(100 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על תשע שאלות: על שאלה 12 (שאלת חובה – 12 נקודות)
ועל שמונה מן השאלות 13-24 (לכל שאלה – 11 נקודות).

שאלת חובה – ענה על שניים מן הסעיפים א-ג.

12. מבוא לתורה שבעל פה

א. (1) כתוב את שמותיהם של שני מדרשי הלכה, וציין בנוגע לכל אחד מהם על איזה מן החומשים הוא נכתב.

(2) מהו הסדר שעל פיו סודרו מדרשי האגדה?

(6 נקודות)

ב. (1) כתוב גורם אחד ליצירה הנרחבת של ספרי פסיקה ושו"ת במשך הדורות.

(2) לפניך שמות של שלושה ספרי הלכה: "שתילי זיתים", "בן איש חי" ו"משנה ברורה".

בחר באחד מן הספרים האלה, פְּרֹט את תוכנו וציין באיזו קהילה התקבל.

(6 נקודות)

ג. (1) על פי המהר"ל, מהו ההבדל העקרוני בין הייעוד של התורה שבכתב ובין הייעוד של

התורה שבעל פה?

(2) הדגם הבדל זה באמצעות מצוות השבת.

(6 נקודות)

/המשך בעמוד 9/

13. סוכה גבוהה מעשרים אמה

"סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר".

א. הסבר בלשונך את שלושת הנימוקים לדעת תנא קמא: הנימוק של רבה, הנימוק של רבי

זירא והנימוק של רבא (אין צורך לצטט פסוקים). (6 נקודות)

ב. (1) על פי דעת אחד האמוראים שהוזכרו בסעיף א, תאר סוכה אחת שגבוהה

מעשרים אמה וכשרה אף לדעת תנא קמא.

(2) הסבר מדוע הסוכה שתיארת כשרה.

(5 נקודות)

14. שיעור הסוכה

א. "והתניא מחזקת ראשו ורובו ושולחנו כשרה רבי אומר עד שיהא בה ארבע אמות על ארבע אמות

ותניא אידך רבי אומר כל סוכה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות פסולה וחכ"א אפילו אינה

מחזקת אלא ראשו ורובו כשרה".

(1) הסבר את הסתירה שבין שתי הברייתות שבציטוט.

(2) כתוב את יישוב הגמרא לסתירה זו, והסבר מה הוכיחה הגמרא באמצעות יישוב

הסתירה בין שתי הברייתות.

(6 נקודות)

ב. "מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ב"ש אומרים לא יצא וב"ה אומרים יצא

ושאינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו בלבד ב"ש פוסלין ובית הלל מכשירין".

(1) בציטוט שלפניך יש שני מקרים שבהם נחלקו בית שמאי ובית הלל.

ציין באיזו סוכה מדובר במקרה הראשון ובאיזו סוכה מדובר במקרה השני.

(2) הסבר מדוע במקרה הראשון לשון הגמרא היא "לא יצא... יצא", ובמקרה השני לשון

הגמרא היא "פוסלין... מכשירין".

(5 נקודות)

15. עוסק במצווה פטור מן המצווה

א. (1) העיקרון "עוסק במצווה פטור מן המצווה" נלמד בגמרא משני פסוקים שונים.

מהו הנושא של כל אחד מן הפסוקים?

(2) בחר באחד מן הפסוקים שממנו למדה הגמרא עיקרון זה, והסבר את הלימוד מן

הפסוק שבחרת.

(5 נקודות)

ב. הסבר מדוע יש צורך בכל אחד משני הפסוקים כדי ללמד ש"עוסק במצווה פטור מן

המצווה". (6 נקודות)

16. מקום האכילה בחג הסוכות — מעשי חכמים

א. "מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני..."

(1) בציטוט שלפניך יש קושיה ותירוץ.

העתק את הקושיה, והסבר אותה.

(2) על פי תירוץ הגמרא, כתוב את המשפט שיש להוסיף למשנה, וציין את המילה שלפניה

יש להוסיף משפט זה.

(5 נקודות)

ב. הגמרא הקשתה על פסיקת רב יוסף ועל פסיקת אביי מן הסיפור על רבי צדוק.

(1) כתוב מהי פסיקת רב יוסף ומהי פסיקת אביי, והסבר מהי קושיית הגמרא על

פסיקותיהם מן הסיפור על רבי צדוק.

(2) הסבר את תירוץ הגמרא לקושייתה בעניין הפסיקה של רב יוסף והפסיקה של אביי.

(6 נקודות)

17. הסעודות בסוכה בימי החג — מחלוקות רבי אליעזר וחכמים

א. במשנה יש שתי מחלוקות בין רבי אליעזר לחכמים בנוגע לסעודות בסוכה בימי החג.

הסבר את דעת רבי אליעזר ואת דעת חכמים במחלוקת שבה לא חזר בו רבי אליעזר.

(4 נקודות)

ב. "משלים במאי?..."

(1) הגמרא הציעה אפשרות להשלמת הסעודה החסרה ודחתה הצעה זו.

כתוב מהי ההצעה, והסבר מדוע דחתה הגמרא הצעה זו.

(2) כתוב שתי אפשרויות אחרות להשלמת הסעודה החסרה. היעזר ברש"י.

(7 נקודות)

18. פטורים וחייבים במצוות סוכה

עיינ בדף כח, ע"א, בגמרא שאחרי המשנה מן המילים "מה"מ" עד המילים "אזרח גברי משמע".

א. (1) בגמרא נשאלה השאלה "מה"מ" – פתח את ראשי התיבות של השאלה,

תרגם את השאלה, וכתוב מהו הדין במשנה שעליו נשאלה שאלה זו.

(2) בקטע גמרא זה יש שתי ברייתות. כתוב את שלוש המילים הראשונות של הברייתא

הראשונה, ואת שלוש המילים האחרונות שלה.

(6 נקודות)

ב. (1) כתוב את שתי המילים מן התורה שנדרשות בברייתא הראשונה.

(2) כתוב מהו הנושא של הברייתא השנייה, והסבר את הקושיה שהקשתה הגמרא

מברייתא זו.

(5 נקודות)

19. שמחת בית השואבה ויצר הרע

א. "במוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול".

(1) מהו "תיקון גדול"?

(2) ההיתר לעשות "תיקון גדול" ניתן על סמך לימוד מפסוק בספר זכריה.

הסבר את הלימוד מן הפסוק, על פי הגמרא.

(4 נקודות)

ב. (1) "אביי שמעיה להווא גברא דקאמר לההיא אתתא..."

בסיפור זה הצטער אביי ו"ההוא סבא" ניחמו.

מה גרם לאביי להצטער, ומהי הנחמה שבדברי "ההוא סבא"?

(2) "ויבא הלך לאיש העשיר ויחמל לקחת מצאנו ומבקרו לעשות לארְתָּ... ויקח את כְּבִשֶׁת

האיש הָרֵאשׁ וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הַבָּא אֵלָיו" (שמואל ב, י"ב, ד').

מה למד רבא מן השינויים שחלו בכינוי של האדם שהגיע אל האיש העשיר?

(7 נקודות)

20. קטע שלא נלמד

לפניך קטע מן הגמרא במסכת סוכה, דף מו, ע"א.
למד את הקטע, וענה על השאלות שאחריו. היעזר בפירוש רש"י.

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

ת"ר היו לפניו

מצות הרבה אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות רבי יהודה אומר 'מברך על כל אחת ואחת בפני עצמה' א"ר זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא הלכתא כרבי יהודה ואמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא מ"ט דרבי יהודה דכתיב 'ברוך ה' יום יום יוכי ביום מברכין אותו ובלילה אין מברכין אותו אלא בא לומר לך בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו הכא נמי בכל דבר ודבר תן לו מעין ברכותיו

מאות הרבה. ליטול לולב לישב בסוכה להניח תפילין להתעטף בציצית: על המצות. ויאל ידי כולן: כל יום ויום מעין ברכותיו. של שבת מעין של שבת של חול מעין של חול של יו"ט מעין של יו"ט המאורע:

א. בבוקר חול המועד סוכות אדם רצה להתעטף בציצית, לשבת בסוכה וליטול לולב.
כמה ברכות יברך אדם זה, ומה הן הברכות שעליו לברך? כתוב שתי דעות של תנאים.
(4 נקודות)

ב. (1) הסבר את המשפט: "בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו".
(2) "הכא נמי בכל דבר ודבר תן לו מעין ברכותיו".
הסבר את פירוש המילה "הכא" בהקשר זה, והסבר את הביטוי "בכל דבר ודבר" באמצעות שתי דוגמאות.
(7 נקודות)

בקיאות (ללומדים 8 דפי גמרא ורש"י)

21. סוכה בין האילנות

- א. (1)** גזע של עץ המחובר לקרקע וענפיו של עץ זה יכולים לשמש דופן לסוכה.
לפי הגמרא, באיזה מצב גזע זה יכול לשמש דופן לסוכה, ובאיזה מצב ענפים אלו יכולים לשמש דופן לסוכה?
- (2)** "מהו דתימא ניגזר דלמא אתי לאשתמושי באילן קמ"ל".
לפי הגמרא, לכאורה היה צריך לגזור גזרה.
מהי גזרה זו, ומהו הטעם לגזרה זו?
(8 נקודות)
- ב. (1)** בגמרא נכתב התירוצ' "דעביד ליה בהוצא ודפנא" גם בנוגע להלכות שאינן מהלכות סוכה.
פְּרַט הלכה אחת כזאת. (3 נקודות)

22. "כעין תדורו" בסוכה

- א. (1)** בגמרא הובאה ברייתא, ועל ברייתא זו נשאלה הקושיה: "איני והאמר רבא מקרא ומתנא במטללתא ותנוי בר ממטללתא".
העתק למחברתך מן הברייתא שבגמרא את המילים שעליהן נשאלה קושיה זו, והסבר את הקושיה.
- (2)** הסבר את תירוצ' הגמרא לקושיה זו.
(6 נקודות)
- ב. (1)** "מאני משתיא במטללתא מאני מיכלא בר ממטללתא".
תרגם ציטוט זה.
- (2)** הסבר את הטעם של כל אחד משני הדינים שבציטוט.
(5 נקודות)

עיון (ללומדים 6.5 דפי גמרא בתוספת עיון במקורות)

23. עוסק במצווה פטור מן המצווה

א. (1) אדם שציצית בבגדו ותפילין בראשו אינו פטור משאר מצוות.

על פי התוספות, הסבר את טעם דין זה.

(2) על פי מסקנת התוספות, הסבר מדוע רב חסדא ורבה בר רב הונא היו פטורים משינה

בסוכה בלילה, אף שהליכתם לשם קיום המצווה הייתה רק ביום.

(5 נקודות)

ב. עיין בדברי הרב אהרן ליכטנשטיין שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

ביחס למה שנשאלתי, בעניין היתר אכילה ולינה חוץ לסוכה במסגרת טיולים בחול המועד... יסוד הדברים בסוגיה שבסוכה כו, ע"א. ...וכפי שפירש רש"י (ד"ה "הולכי") על אתר: "דכתיב 'בסוכות תשבו' כעין ישיבת ביתו, כשם שכל השנה אינו נמנע מלכת בדרך בסחורה, כך כל ימות החג שאינו יום טוב לא הצריכו הכתוב למנוע". והיינו שזיקתו של אדם לסוכתו חייבת להקביל ליחסו לביתו הקבוע אך לא מעבר לזה. אין עליו חובה לסבול צער או סבל בגלל ישיבתו בסוכה מעבר למה שיש לו במשך שהותו בביתו, ואינו חייב להיות צמוד לסוכה...

לפי זה, לכאורה פשוט כביעתא בכותחא [=כביצה בחלב] שמותר לאדם לערוך טיול בסוכות, אף אם הוא כרוך באי־קיום מצוות סוכה במשך הטיול, וכמו שלא היה נמנע מלטייל במרוצת השנה חרף הצורך לאכול וללון מחוץ לביתו, או אפילו מחוץ לכל בית. אמנם רש"י הזכיר הולך בדרך בסחורה, ולשונו נותן פתח לטעון שמדובר דווקא במי שיוצא לדרך מפאת אילוצי פרנסתו אך לא ביוצא להינפש ברעות נפשית. עם זאת נראה שאין לחלק, ואין כאן אלא דוגמה בעלמא. ואמנם הראשונים שקבעו את ההלכה לא חילקו כלל. ועיין בתוספות על אתר, ד"ה "הולכי", שתמצתו את דברי רש"י ולא הזכירו את סיבת היציאה...

(הרב אהרן ליכטנשטיין, "חייב סוכה במשך טיול", **מנחת אביב**, עמ' 575-576)

(1) לפי דברים אלה של הרב אהרן ליכטנשטיין, מותר לטייל בחול המועד סוכות, אף אם

הטיול "כרוך באי־קיום מצוות סוכה במשך הטיול".

הסבר את ההיתר לכך.

(2) על פי רש"י, הסבר מדוע לכאורה היה אפשר לשלול טיול כזה, והסבר את דחיית

האפשרות הזאת, על פי הרב אהרן ליכטנשטיין.

(6 נקודות)

24. חובת אכילה ביום טוב של סוכות

עיי בדברי התוספות שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.
אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל – ... ביום טוב צריך לאכול פת. ותימה דאמרינן בסוכה (כז, ע"א) אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל חוץ מלילה הראשונה דיליף ט"ו ט"ו מחג המצות? וי"ל דהכי פירושו שאינו צריך לאכול בסוכה אם לא ירצה, אבל בשביל יום טוב צריך לאכול. וא"ת מאי נפקא מינה אם צריך לאכול בשביל יום טוב או בשביל סוכות? ומיהו אומר רבינו יהודה דנפקא מינה כגון שירדו גשמים ואכלו חוץ לסוכה. דהשתא אם לכבוד יום טוב שפיר, אבל אם בשביל סוכה, ביום טוב ראשון צריך לחזור ולאכול בסוכה לאחר שייפסקו הגשמים דילפינן ט"ו ט"ו מחג המצות, אבל בשאר ימים אינו צריך.

(תוספות, מסכת ברכות, דף מט, ע"ב)

א. (1) הסבר את ה"נפקא מינה" (ההבדל ההלכתי) בין התוספות שבמסכת סוכה

ובין התוספות שבמסכת ברכות בנוגע לחובת אכילה ביום טוב של סוכות.

(2) אדם שכח לומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון של סעודת שחרית של יום טוב –

האם עליו לחזור ולברך? כתוב את הדין והנימוק לפי התוספות שבמסכת סוכה,

ולפי התוספות שבמסכת ברכות.

(6 נקודות)

ב. בבוקר יום טוב ירדו גשמים, ולכן אדם נאלץ לאכול את סעודתו מחוץ לסוכה.

לאחר שפסקו הגשמים – האם עליו לחזור ולאכול בסוכה? כתוב את הדין והנימוק

לפי התוספות שבמסכת ברכות, ולפי התוספות שבמסכת סוכה. (5 נקודות)

בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת סוכה

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא מתוך תכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 5-3	—	דף ב, ע"א — דף ג, ע"א
עמודים 16-6	—	דף כד, ע"ב — דף כט, ע"ב
עמודים 20-17	—	דף נא, ע"א — דף נב, ע"ב

2007/08/22 11:49:22 (F)

סוכה פרק ראשון סוכה

רבינו חננאל ב:

ברבי יורא לא אמרי. הא דלא קאמר משום קושיא דלאבי
דקאמר על רבא משום דרבי זירא שני לאביי ספיר:
וביין דרפנות מגיעות לסבך מישאט שלטא ביה עינא. ולא דמי
לגר חנוכה וקורת מצוי דלא חשיב היכר למעלה מעשרים

אע"פ שהקורה על גבי כתלים דהתם
קורה טפח לא שלטת בה עינא כמו
בסוכה דרחצה טוואב: **בה**
ויתר מארבע אמות אפילו למעלה
מעשרים בכירה. לבסוף מסיק דרב
הוא סבר מראשו ורובו ושולחנו עד
ד' אמות פליגי יותר מד' אמות כשרה
ותימה ודי כנשיר ברחצה משהו יתר
מד' אמות אם היתה גבוהה מעשרים
אמתי טוואב הא ודאי אין כאן כל סוכה
ו"ל דלעולם דרבי הרחוב לפי הגבוה
לפי חשבון ד' אמות לעשרים אין גמי
קיים להו לרבנן דאפילו בגובה אלף
אין אפשר שלא יהא כאן כל סוכן
פורתא אם היתה רחבה יותר מד'
אמות כלשטקן צפוק יו"כ (ויומא דף
פ:) גבי כותבת הגסה דמייטבא דעתא
דאמרינן כולי עלמא טוואב עוג מלך
השכן פורתא: **ברבי וירא דאמר**
משום צינא אבל כרבה דאמר משום
מיטלט עינא לא דאפילו רחבה טוואב
לא שלטת בה עינא:

במאן דלא בחד. ודברי רב חנן בר רבה לריבה טעמא ויש מפרשים משום דהוה ליה לול של תרגומין כיון דגביהו וקטינה כולי האי אכל מחוקק טפי מכדי ראשו נפקא מכלל לול של תרגומין לאקריי וכוה. הכי גר"ס: **בשלמא** דר' אישיה הרב חנן ודרב הונא לא אפליגי אדריאשי דלא היבשי עורא למשבא בו'. וכמז דבינו חננאל ויש שגורסין פליגא: **עוד** ארבעים וחמשים אמה. וישאריהו ארבעים ושתים אמה. עירובין (דף ב:) ולא תיקשי דלא דייק הכא השתא חמשים שטרה ארבעים מיציעא כדדייקין דריש אלמנה חזינת (מכות דף לו.) גבי אלמנה שטרה שמים ושלש שמים ולא שטרה מזונומיה איצדה מזונומיה וצסוק ד"ק (דף קס:) גבי לוקחין מן הרועים ארבע וחמש אלן ארבע וחמש גזין והתם יחאף דקיו ליה ואין לרין לומר זו משום דהי קשיו ליה אלא קשיא מההוא דפרק צוות כותים (דה לו.) גבי קישוי דקאמר רבי מאיר אפילו ארבעים וחמשים יום ופריך עלה השתא חמשים מקשיא ארבעים מיציעא ויש דלר דליכא לשנויי הכא ליה הווא לישנא דמשעו דריש מפנין (שם דף קס.) ארבע וחמש כדאמר ר' אישוי ור' ה' אפילו טובא אבל לגבי קישוי לא שייך לשנויי הכי דלא מיתסבר שיטתה קישוי לעולם וכן פסק במה אשא יולאח' (שם ס.) ושם פתילא הממונה בשמיעין ד' ארבע פסיעא ליה דלא שרינן טובא וצריש אע"פ (מכות לו.) גבי משהה אדם אשתו ב' ו' שנים בלא כחובה ועוד התם (דף ס.) ושם גבי יונק תינוק והולך אפילו ארבע וחמש שנים בתי שייך לומר ה"ה אפילו טובא!)

לא

כולהו כרבה לא אמרי ההוא ידיעה לדורות
היא כרבי זירא נמי לא אמרי ההוא לימות
המשיח הוא דכתיב ור' זירא א"כ לימא קרא
וחופה תהיה לצל יומם ומאי וסוכה תהיה
לצל יומם שמעת מינה תרתי כרבא נמי
לא אמרי משום קושיא דאב"י כמאן אזלא
הא דאמר ר' יאשיה אמר רב מחלוקת בשאין
דפנות מגיעות לסכך אבל דפנות מגיעות
לסכך אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה
כמאן כרבה דאמר משום דלא שלטא בה עינא
וכיון דדפנות מגיעות לסכך משלט שלטא
בה עינא כמאן אזלא הא דאמר רב הונא
אמר רב מחלוקת בשאין בה אלא ארבע
אמות על ארבע אמות אבל י"ש בה יותר
מארבע אמות על ארבע אמות אפי' למעלה
מעשרים אמה כשרה כמאן כרבי זירא דאמר
משום צל הוא וכיון דרויחא איכא צל סוכה
כמאן אזלא הא דאמר רב חנן בר רבה אמר
רב מחלוקת בשאינה מחזקת אלא כדי ראשו
ורובו ושולחנו אבל מחזקת יותר מכדי ראשו
ורובו ושולחנו אפי' למעלה מעשרים אמה
כשרה כמאן דלא כחד בשלמא דרבי יאשיה
פליגא אדרב הונא ורב חנן בר רבה דאינהו
קא יהי שעורא במשכא ואיהו לא קא יהיב
שעורא במשכא אלא רב הונא ורב חנן בר
רבה נימא בהכשר סוכה קמפילגי דמר סבר
הכשר סוכה בארבע אמות ומר סבר הכשר
סוכה במחזקת ראשו ורובו ושולחנו לא דכול
עלמא הכשר סוכה ראשו ורובו ושולחנו
והכא בהא קמפילגי דמר סבר במחזקת ראשו
ורובו ושולחנו פליגי אבל יותר מראשו ורובו
ושולחנו ד"ה כשרה ומר סבר מראשו ורובו
ושולחנו עד ד' אמות פליגי אבל יותר מד'
אמות דברי הכל כשרה מיתבי סוכה שהיא
גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי
יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה
אמר רבי יהודה ⁶מעשה בהילני המלכה
בלוד שהיתה סוכתה גבוהה מעשרים אמה
והיו זקנים נכנסין ויוצאין לשם ולא אמרו
לה דבר אמרו לו ⁷משם ראייה אשה היתה
ופטורה מן הסוכה אמר להן והלא שבעה
בנים הוו לה ועוד כל מעשיה לא עשתה
אלא על פי חכמים למה לי למיתני ועוד כל
מעשיה לא עשתה אלא על פי חכמים
הכי קאמר להו כי תאמרו בנים קטנים
היו וקטנים פטורין מן הסוכה כיון דשבעה
הוו אי אפשר דלא הוי בהו חד שאינו צריך
לאמו וכי תימרו קטן שאינו צריך לאמו
⁸מדרבנן הוא דמייחב ואיהי בדרבנן לא
משגחה ת"ש ועוד כל מעשיה לא עשתה אלא
ע"פ חכמים בשלמא למ"ד בשאין דפנות
מגיעות לסכך מחלוקת דרכה של מלכה
לישב בסוכה שאין דפנות מגיעות לסכך
משום

ז' אמרי. דליף מלמען ידעו: **הסא.**
ז' אמר אלף צדיעות דורות הבאין
לאבות: **ימיה המשיח.** אמות
סוכת מלואו הלא: **לכל: סרסי.** דליף
שם סוכה אלף השעיה לכל דההיא
דימות המשיח משום דעשיה לכל
קרויה סוכה: **משום קושיא דאבי.**
דעשה מחיות של ברזל ושעירא לא
משמע להו וואלין קושיא לאו דוקא
עראי נקט לא לפינן מיעה שעירא:
נמאן. מהקל אמוראי דלעיל אזלא דהי'
': **מהלוקס.** דר' יהודה ורבנן:
משלט שלטא **בה עינא.** דרך דפנות
דאי טעמא משום עראי הוא או מרדו
לכל צדפנות מגיעות לסקן אמאי מרדו
רבנן: ה"ג מהלוקס **בשאין** **בה אלף**
אירבע אמות על אירבע אמות **אכל**
יש בה יוסר כו': משום **לל** דאי
משום משלט עינא צטפי מד' אמות
(פורתאס) לא שלטא **בה עינא:** הכי
גריסין מהלוקס **בשאיה** **מחוקק** **דלכ**
כדי ראשו כו'. ואם מאמר קשיא אמר
אדרב אמוראי ניהו ואליצא דרב:
(**נמאן** **דלא כה.** מהקל דלעיל
דמפדסי טעמא דעשרים אמות דאי
משום משלט עינא צשעירא דהי' דהי'
מכדי ראשו ורובו ושלחנו (נמי) לא שלטא
ולל נמי ליכא ומחיות קבע נמי בעיא:
ראשו ורובו. דרך סעודתן בצידיה
הימה על מוטות ומסובין על כל שמאלס
ואין אולגין וקופין וישבין כמות לפיכך
היכין לומר ראשו ורובו ושלחנו
קטנה שראשו נכנס ושלחנו לא
רובו או ראשו ורובו ולא שלחנו:
נמשכא. למשך הסוכה דאמר בין
גדולה בין קטנה לא נחלקו אלף בשאין
דפנות מגיעות: **אלא רב הונא** **רב**
הקנ. דאמרי טעמא דרבנן צשעירא
דמשכא הוא ומר אמר ד"א ומר אמר
ראשו ורובו ושלחנו: **ימא** **בהשכר**
סוכה. בארכה ובצרכה פליגי
דמרווייהו אית להו דכי פליגי רב
בסוכה המזומנמת בשעיר השכר
אורף סוכה פליגי ובטפי מיהא מכשרי
אפילו היא גבוהה דכיון דריוחא איכא
לל סכך או טעמא אחרינא להשעיה
דרב הונא סבר אי אפשר להעמיד
מלוקמן בפחותה מד' אמות דאם כן
צלאו גבוהה מעשרים אמה פסולה
דהשכר סוכה בארבע אמות כרבי
דאמר לקמן הכי (דף ז.) **אכל יוסר**
מכדי ראשו כו' כשירה. וטעמא
דאפקול למעלה מעשרים לא ידעין
דאמרין לעיל דהך לא כחד: **ומר**
סבר כדי ראשו ורובו ושלחנו. וכן
ציות עד ד' אמות פליגי בגובה
וטעמא משום כל אכל ציות מד' לא
פליגי דכיון דריוחא איכא **לל: מיסיב.**
כדי אמוראי דפדשו לנפולתא דממין
לדמפדסי ואולי: **קטן שאינו** **לריך**
נלאו. אמרינן לקמן (דף כה.) דחייב
לחכות בתלות סוכה: **הדרבנן.** שהקיקין
להרגיל את הקטן למלואו שהוא ראוי
לה **כדי** **שהא** **מחוקך** **ורגיל** **למלות:**
משום

[illegible]

(א) [ע'י' ברי"ף שכ' ואיכא מ"ד הלכתא כרצה דכל מילי כרצ עבד' ופשוט שכיוון על רבינו הר"ח ז"ל].

מסורת הש"ס

(א) [תוספ' רפ"א],
(ב) [שבת כט: ושם נאמן],
(ג) [מביט פורתא אין לו
מבזבז ואולי ז"ל נמי לא
שטלטת בה], (ד) [בס"א נוסף:
ומי, (ה) [ונו"ע חו"ש שבת
ס: ד"ה השמא ובעירובין
ד"ה עד וכתובות מ: ו
ד"ה שמים וק"ה ס. מ.
ד"ה וצ"מ מה. ד"ה השמא
ובגדה לו: ד"ה ארבעים],

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה כמאן דלא
הד"א עם ד"ה ראשו
ורובו:

גליון הש"ס

[illegible]

מוסף רש"י

משם ראייה צתמיה (לקמן)
כח).

מסורת הש"ס

סוכה פרק ראשון סוכה

ג.

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פ"ד מהלכות
סוכה הלכה א סמג
עשין מג טו"ש"ע א"ח סימן
מגלג סעף א רב אלפס
פ"ב דף רמג:
ב ב מ"י שם טו"ש"ע שם
סעף ד:
ג מ"י פ"ו מהלכות
סוכה הלכה ב סמג
עשין כב טו"ש"ע י"ד סי'
רפ"ו סעף יג:
ד מ"י פ"ה מהלכות
סוכה הלכה א סמג
עשין עב [טו"ש"ע חור"מ סי'
תכ סעי' ב]:
ה מ"י פ"ד מהל'
טומאת צרעת הלכה ו
סמג עשין רלג:
ו מ"י פ"ב מהלכות
סוכה הל' יב סמג
עשין קנד:
ז מ"י פ"ו מהלכות
סוכה הל' יב סמג
עשין קכ וכל הדיוט אל'
מן חור' ד' עד פה הנה
צריך אלפס עירובין פ"ו דף
קט. ועוד צ"ב פ"א דף
קס: ועוד בהלכות סוכה
דף ע"א:.

לא נצרכה אלא לקיומיות שבה. מה שדחק בקונטרס לרצו חנן
זר רצה מה ראה לרצי יהודה הא אי אפשר לשבעה בניס
שבעה טפחים לאו פירכא היא דלילמא ארוכה טובא אזל לא היתה
רצונה שבעה טפחים וצנייה בלאו אורח הו' יתבי:

דאמר ר' מני ב"ש היא וא

תווי מ"נה ב'ו. צסדר
רצ עמרס פסק שבעה מקומות
הלכה כב"ש חדא האי דסוכה צריכה
שמהא מחזקת ראשו ורובו ושולחנו
ואידך צמנחות פרק התכלת (דף מ.
והס) גבי סדין צלצית צ"ש פוטריין
וצ"ה מחזיקין עוד לשם כמה חותין
הוא נותן צ"ש אמרי ד' וזה"ל ג'
עוד התם כמה תהא משולשלת בית
שמהא אומרים ד' וזה"ל ג' צכל האי
עבדי צ"ש ואידך צמסכת צרכות
פרק אלו דברים (דף נא): צש"א
מכצדין [את] הצית ראח"כ נטולין לידים
ואמריין צגמ' צכוליה פירקין הלכה
כב"ה צר מהן עוד התם צסוף
פירקא גבי מי שאלל (ו) ומהא ולא צירך
דמייתי צגמרס עובדא דרצה צר צר
חנה דלשכת יונה דדהצא וחד תלמיד
דעבד צב"ש ואשכח ארנקי ואידך
תלמיד דעבד צב"ה ואכליה אריה
וקלט קשה הא דקמרס התם צכוליה
פירקין הלכה כב"ה צר מהן ואשכח
משום צב"ה נמי מודו דלכתמילה
מיהא עבדין צב"ש ועל מה שפסק
צבך דהכא צב"ש אין להקשות מהא
דאמריין פ"ק דצרכות (דף יא). דאמר
רב יוסף עשה כצדי צ"ש לא עשה
ולא כלום ומייתי ראה מהיהא מילתא
דסוכה מעשה צבדי יוחנן החורני
שחלה והלכו זקני צ"ש וחקי צ"ה
לצקרו ומנאזהו שהיה יושב ראשו
ורובו צסוכה ושולחנו צתוך הצית
אמרו לו זקני צ"ש א"כ היית נוהג
כל ימיך לא קיימת מלות סוכה כל
ימיך ומסקינן התם דהלכה כצדי
יוחנן החורני דהיה פלוגתא צסוכה
גדולה כדמסקינן צדתתי פליגי
צדהיא הלכה כב"ה אזל הכא צסוכה
קטנה וצבה הלכה כצ"ש מיהו
שמעתיין דהתם תמיה היכי דיק מניה
דעשה כצ"ש לא עשה ולא כלום
דראה דמייתי צעשה כב"ה מיירי
ועוד וכי צריך ראה על זה היכא
דהלכה כב"ה שס עשה כצ"ש לא
עשה ולא כלום וצ"ל דאיתרירי התם
לאיתויי היכא דצ"ה מממריס מדרצנן
וצ"ש מוקמי לה אדאורייתא ולא
גזרינן אס עשה כצדי צ"ש לא יכא
ידי חובותא אפי' דאורייתא כדאשכחן
לצ"ש היכא דיתבי אפיתחא דמטללתא
דגזרי שמה ימשך אחר שולחנו וקאמרי
לא קיימת מלות סוכה מימין דאפי'
מדאורייתא לא קייס ומדצית שמהי
נשמע לצ"ה: **בית** שאין בו ד'
אבות. צירושלמי חשיב שאין טובל

משום אוריא אלא למאן דאמר בסוכה קטנה
מחלוקת וכי דרכה של מלכה לישב בסוכה
קטנה אמר רבה בר רב אדא לא נצרכה אלא
לסוכה העשויה קיומיות קיומיות וכי
דרכה של מלכה לישב בסוכה העשויה
קיומיות קיומיות אמר רב אשי לא נצרכה
אלא לקיומיות שבה רבנן סברי בניה בסוכה
מעליא הוו יתבי ואיהי יתבה בקיומיות
משום צניעותא ומשום הכי לא אמרי לה
דבר ור' יהודה סבר בניה גבה הוו יתבי
ואפ"ה לא אמרי לה דבר (א) אמר רב שמואל
בר יצחק "הלכה צריכה שתהא מחזקת
ראשו ורובו ושולחנו א"ל רבי אבא כמאן
כב"ש א"ל אלא כמאן איכא דאמרי אמר
רבי אבא דאמר ר' מני א"ל ב"ש היא ולא
תווי מ"נה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק
ממאי דב"ש ובית הלל בסוכה קטנה פליגי
דלמא בסוכה גדולה פליגי וכגון דיתיב
אפומא דמטולתא ושולחנו בתוך הבית
דבית שמאי סברי גזרינן שמה ימשך אחר
שולחנו ובית הלל סברי לא גזרינן ודיקא נמי
דקתני (ב) מי שהיה ראשו ורובו בסוכה
ושולחנו בתוך הבית ב"ש פוסלין ובית הלל
מכשירין ואם איתא מחזקת ואינה מחזקת
מיבעי ליה ובסוכה קטנה לא פליגי והתניא
מחזקת ראשו ורובו ושולחנו כשרה רבי אומר
עד שיהא בה ארבע אמות על ארבע אמות
ותניא אידך רבי אומר (ב) כל סוכה שאין בה
ארבע אמות על ארבע אמות פסולה וחכ"א
אפילו אינה מחזקת אלא ראשו ורובו כשרה
לאו ש"מ הא ב"ש הא ב"ה אמר מר זוטרא
מתניתין נמי דיקא מדקתני ב"ש פוסלין וב"ה
מכשירין ואם איתא בש"א לא יצא וב"ה
אומרים יצא מיבעי ליה ואלא קשיא מי
שהיה לעולם בתרתי פליגי פליגי בסוכה
קטנה ופליגי בסוכה גדולה וחסורי מיחסרא
והכי קתני מי שהיה ראשו ורובו בסוכה
ושולחנו בתוך הבית יב"ש אומרים לא יצא
וב"ה אומרים יצא ושאינה מחזקת אלא כרי
ראשו ורובו בלבד ב"ש פוסלין ובית הלל
מכשירין מאן תנא להא דתנו רבנן בית
שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות
פסור מן המזוזה וזמן המעקה ואינו מטבא
בגגעים ואינו נחלט בבתי ערי חומה ואין
חוזרין עליו מעורכי המלחמה ואין מערבין
בו ואין משתתפין בו ואין מניחין בו עירוב
ואין

שגזו אותו מן הצמים: למעשר והגודר מן הצית מותר ליכנס בו ועוד הוה ליה למימר
לענין פתח בית אב של נערה המאורסה:

ואין מניחין בו עירוב. דלא חזי לדירה ואפי' לשמואל דאמר פרק מי שהוציאוהו (עירובין דף מט. וסא) עירוב משום קנין
לא מיקנו רשותיהו צבציל צית דלא חזי לדירה ודכוותיה אשכחן התם שמואל גופיה דאמר צית שמניחין בו עירוב אין צריך
ליתן פת מאי טעמא כולוה הכא דיירי ואף על פי דאית ליה עירוב משום קנין ומקנו אהדי משום דמנחי עירובין צבצילו:
ואין

משום אוריא. רוח שהוא שולט בה מפני החום: אלא למ"ד צקטנה
פליגי. אזל בגדולה אפילו רבנן מודו: וכי דרכה של מלכה. והלא
נערויה ומשרתיה מסובים עמה: לקיומיות שבה. סוכה גדולה
לכני מסובת וקיומיות קטנה צמחה

ואע"ג דפסולה לא איכפת לן דלשה
פטורה מן הסוכה: ורבי יהודה סבר
כו'. וא"ת לרצ חנן דמוקי פלוגתא
בשאינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו
ושולחנו הכא כיון דצנייה גבה היא
לה גדולה ומודו צה רבנן ומאי ראה
של רבי יהודה י"ל דשולחנה צתוך
הסוכה הגדולה הימה וצנייה על
השולחן היו יושבין ראשן ורובן ולא
כמסובין הן ולא"י חקופין. ולי נראה
דוחי לרצ חנן קשיא והאי מירוצא
לרצ הוה הוה וכן עיקר דשיעור
ראשו ורובו אמריין לקמן דאיתו אלא
ו' טפחים ואי אפשר לשבעה צנים
צבעה טפחים: צב"ש. דאי צב"ה
לא צעי שולחנו דללקמן צפרק הישן
דצשיעורא דסוכה פליגי ליתני סוכה
(נף כת:). ודיקא נמי גרסינן. ודיקא
דמי דללקמן צגדולה פליגי והוא יושב
על הפתח מצחו וראשו מושכך לתוכה
ושולחנו לפני גופו צצית: מדקתני.
גבי פלוגתא מי שהיה ולא איירי
צשיעורא דסוכה: ואם איסא.
דצשיעורא דסוכה פליגי ליתני סוכה
המחזקת ראשו ורובו ושולחנו כשרה
ושאינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו
צ"ש פוסלין כו': אמר מר זוטרא
דיקא נמי. דצקטנה פליגי וצשיעורא
דפוסלין ומכשירין על כרחך אסוכה
מהדרי: אלא לא גרסינן. והכי גרסינן
לעולם צפרסי פליגי: פטור מן
המזוזה. כולה מפרש טעמא לקמן (א):
ואינו נחלט. אלא פודהו לעולם
ויוצא ציוצול אס לא גאלו כשאר קרקע
צלא צנין: מעורכי פליגי. מי
האש אשן צנה צית חשך וגו'
(דברים ס): ואין מערבין כו. דרך
צתיהם להיות פתוחין לחצר והרצה
צתים פתוחים לחצר אחת והן יוצאין
על כל חצר צרשות צלא עירוב שיערב
כל הרשויות להיותם צרות אחת
ומיקנו ליתן כל צית וצית צצחצר
פת וכולן צסל אחד ומניחין אותו
צחצר מן הצמים ונעשים כולם כאלו
דריין צאבות צית וכל הצמים דירה
אחת ואשמעינן הכא צצית שאין צו
ד' על ד' אין צריך ליתן את הפת:
ואין משתתפין בו. שמיקנו חכמים
על כל חצר הפתוחה למצוי כדרך
שמיקנו עירוב צצתי החצר שהיה
נותנין צשימוף ואם צית קטן זה
פתוח לחצר צצמנחי ואין צית
אחר פתוח לה אין משתתפין צו
אין צריכה ליתן צשימוף: ואין
מניחין צו עירוב. החצר לאחר

שגזו אותו מן הצמים: למעשר והגודר מן הצית מותר ליכנס בו ועוד הוה ליה למימר
לענין פתח בית אב של נערה המאורסה:

ואין מניחין בו עירוב. דלא חזי לדירה ואפי' לשמואל דאמר פרק מי שהוציאוהו (עירובין דף מט. וסא) עירוב משום קנין
לא מיקנו רשותיהו צבציל צית דלא חזי לדירה ודכוותיה אשכחן התם שמואל גופיה דאמר צית שמניחין בו עירוב אין צריך
ליתן פת מאי טעמא כולוה הכא דיירי ואף על פי דאית ליה עירוב משום קנין ומקנו אהדי משום דמנחי עירובין צבצילו:
ואין

א) ס"א אמר רב הונא,
ב) צרכות יא. לקמן י:
כח. עירובין ג: (א) [נקמן
ז: עירובין ג: ד] חוספי
פ"ב הי"ב, ג' נאלי צ"ל
אלא, (ס) צב"ש: דלקמן,
(ז) [ע"צ, (ז) נאלה שבעה
כליל מנ"א וט"ז רסי מרל
ע"ש, (ח) ז"ל וצחק],

רבינו חננאל

אבל לדברי (ה)כל מי
צאמר בסוכה קטנה
פליגי וכי דרך מלכה
לישב בסוכה קטנה.
ושניין בסוכה שהיתה
עשויה קיומיות היתה כו'.
ואסיקנא הלכתא צריכה
שתהא מחזקת ראשו ורובו
ושולחנו. ואמרינן אמר
ליה ר' אבא מני הא,
ואמר רב הונא בית
שכאי היא ולא תווי
מינה. ואקשינן עלה ממאי
דחלוקת בית שמי ובית
הילל בסוכה קטנה, דתנן
מי שהיה ראשו ורובו
בסוכה ושולחנו בתוך
הבית, בית שמי פוסלין
ובית הילל מכשירין.
דייקת מינה הנה בית
הילל מכשירין אפי"ם שאין
מחזקת אלא ראשו ורובו
בלבד, ובית שמי פוסלין.
(א) [דילמא בסוכה גדולה
פליגי, וכיון דריתא אפומא
דמטללתא ושולחנו בתוך
הבית, ואוקימנא לעולם
בסוכה גדולה וכי דאמרין,
מדקתני במשנתנו מי
שהיה ראשו ורובו, ולא
קתני מי שהיה בסוכה
שאינה מחזקת אלא ראשו
ורובו, ודחינן להאי כפרא
משום דקשיא לן ואם
איתא בסוכה גדולה היא
משירה, ומשישם שירושב
על פי הסוכה ושולחנו
בתוך הבית פליגי, אי הכי
לא יצא ידי סוכה היה
לקן לומר, אלא מדקתני
פוסלין שמע מינה בסוכה
קטנה פליגי. ואמרינן אי
הכי דבסוכה קטנה פליגי,
ליתני מי שהיה בסוכה
שאינה מחזקת אלא ראשו
ורובו בלבד ב"ש פוסלין
כו', מי שהיה סתם
למה לו. ומצייננה בתרתי
פליגי בגדולה וקטנה,
וחסורי מחסריא והכי קתני,
מי שהיה ראשו ורובו
בסוכה ושולחנו בבית, או
שאינה מחזקת ראשו ורובו
ב"ש פוסלין
וב"ה מכשירין. וקיימא לן
בבית שמאי. והני מתיבא
דקתני חרא, מחזקת ראשו
ורובו ושולחנו כשרה, רבי
אמר עד שיהא בה ד'
על ד' אמות. והניא אידך
כל שאין בה ד' אמות
על ד' אמות פסולה,
וחכמים אומרים אפילו
אינה מחזקת אלא ראשו
ורובו כשרה. ואוקימנא
קפיתא כביש ובתריה
כב"ה. פשוטות הן. מאן
תנא להא דתנו רבנן בית
שאין בו ד' אמות על ד'
אמות, פטור מן המזוזה
ומן המעקה, כו'.

א) כך הוה הגר"ש סבן
ז"ל כדיו.

מסורת הש"ס

(א) עירובין טו., (ב) זרבות
זא. ע"ש טז. ע"ש,
(ג) כתובות ו: מו"ק טו.
ע"ש (שמחות פ"ו:),
(ד) [סוטה מד:], (ה) [לקמן
כו., ו] (ו) [שם, ו] (ז) [ע"ש],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה טריד וכו'
דאינו יכול:

מוסף רש"י

אלא בית סאחים. אס
הי הקיפו ויחר על בית
סאחים, און מוטלען צו
האלטן בארעכע אמוט און צו
געבן מתחלה לכה, דאס
מוקף לדינה (ערוי' 103).
המשטרה ישראל
לאור.
אזעס דאזר דא תמיד
לסאמפן דא שומרי
אזעס (שם 7). שבת
קאס עלוי היום
בחל.
קאס עס שטימט, שדא
גערד ערד. לאמירן
מחלומן
אס קיינמאל ודי
מוקף (ערוי' 10).
בנקע. אחד מנקיע

[illegible][illegible]

אלא אס קן איזו הוה אלס כשיעור צית סאמס כחצר המשכן
ששיעור זה נתנו חכמים לכל היקף שאינו לרידה ואס גדול הוה ממאן
הוי כרמליה ואין מטלטלין צו אלס צמוך ארבע אמותיו של אדם
ויהא כיון צדידים הוקף ולדידה אפילו הוה יותר מבית סאמס
יטלטל צדיד: **שמיטה** **אורי**.

אֵינֶה עֲשׂוּיָה דִּירָה זֶה אֵלֶּה לְלוּדִךְ אִירִי
שְׁמוּעָה לֵה לְשִׁמּוֹר הַשְּׁדוּת וְאֵינֶה
תְּשׁוּבָה דִּירָה לְהַמִּיר הִיקֶךְ גְּדוֹל:
שָׁמַע בְּתֵל קִדְשׁ הַיּוֹם עַל הַאֲדָם
וְהוּא בְּתֵל גְּבוּל עֶשְׂרֵה קֶנֶה שֶׁס'
נִצְטַחְמוּ: וְהוּא מֵאֲרַבֵּעַ אֲמוֹת עַד
בֵּית סַאֲתִים. גְּדוֹל הוּא מֵאֲרַבֵּעַ אֲמוֹת
אֲבָל אִינוּ יוֹתֵר עַל בֵּית סַאֲתִים: וְכֵן
בִּנְיָנֵה. גּוֹמֵא הַעֲשׂוּיָה מִשְׁשֶׁת יָמֵי
בְּרָאשִׁית וּוְלֵאמֹר: **וְקָמָה קִצּוֹרָה**.
נִשְׁלֻטְמֵנָה: **וְשִׁטּוֹנוֹת**. גְּבוּלוֹת עֶשְׂרֵה
מִקְפִּיּוֹת אֲמוֹת סָבִיב. כָּל הֵי נִמְחִיּוֹת
נִינְהוּ לְהִיקֶךְ בֵּית סַאֲתִים וְלֹא לְיוֹתֵר
מִכֵּאֵן לֵדָא נְעִשִׁית לְדִירָה הִלְכָּה מֵהֵלֶךְ
אֵת כּוֹלָה לְמַחֵר וְחוּצָה לֵה אֲלָפִים
דְּכָל חֲלָלָה הוּאִיל וְשָׁמַע זֶה בְּאִירָה
מִצְדוֹ יוֹם הוּא כִּלְרַבֵּעַ אֲמוֹת שֶׁל
מִקּוֹם שְׁבִיטָה. וְלֵכֶּה נִקֵּט וְהוּא
מֵאֲרַבֵּעַ אֲמוֹת דֹּאִי לֹא הוּא יוֹתֵר
מֵאֲרַבֵּעַ אֲמוֹת מֵאִי מֵהֵלֶךְ אֵת כּוֹלָה
אִירִיכָּ בְּלֹא נִמְחִיּוֹת נִמִּי אֲרַבֵּעַ אֲמוֹת
מִקּוֹם שְׁבִיטָה אֵת לֵה נִדְהִיּוֹ שְׁזו
אִיס תַּחֲמִי וְחוּצָה לֵה אֲלָפִים אֲמוֹת
דְּכִמְכִּי לֵא יֵצֵא אִישׁ מִמִּקְוֹם אֲרַבֵּעַ
זִכְנָן לְמִילֶךְ מִקּוֹם מִמִּקּוֹם מִנִּישָׁה
כִּי כְּדִאֲמַרְיֵן צִעְרִיבִין (דף 68). וְתֵל
מוֹקֶף מִנְחִיּוֹת הוּא דְּכָל גְּבוּלוֹת עֶשְׂרֵה
אֲמִרִי גוֹד אֲסִיק מִנְחִיּוֹת שְׁלֹו הִיקֶךְ.
וְהוּא אֵת לְרִשּׁוֹ: **וְשִׁטּוֹנוֹת מִקְפִּיּוֹת**.
בְּזוֹ אֵת דְּלִקֵּי עֲמֻדוֹת בְּרוּת: **דְּעִינִד**
לֵיב. לְמַנְחִיּוֹת הַשְּׁנָלִים בְּהוֹלָה וְדִפְנָא
מִשְׁבּוֹלֵת לְשִׁבּוֹלֵת עַד שֶׁאֲגִדֵּן וְגִדֵּן
יִחַד סָבִיב וּמִנְחִיּוֹקוֹת זֶה אֵת זֶה:
מִתְנִי' שְׁלוּחֵי מֵלֹא. הוֹלֵכִי בְּדִקֶךְ
מֵלֹא כְּנוֹן לְלִמּוֹד תּוֹרָה וְהִקְבִּיל פִּי
דְּבִי וְלִפְתּוֹת שְׁעִימִ: **עֲפִרְוִינִי מִסְּכּוּבָה**.

וּפְסִי' בַשֶּׁמֶת חֲנִייתָן: גַּב' **בַּשֶּׁבֶד**
בַּצִּיָּד פֶּרֶט לַעֲוֹק בַּמֶּזֶל. שְׁאִי
 חִיב בְּקִרְיָתָ שֶׁמֶת וּלְקַמֵּן מִפְרָשׁ
 מֵאִי מִשְׁמַע: **וּבִלְכָּן בִּדְרָךְ פֶּרֶט לַחֵן**.
 טְרִיד אִינְטֵרִיכִי לָהּ הִיא כְּרִיא לֵאמֹר כְּתִיב חֵן כִּיֹּן לְחֵן לֹא
 הִדְרִיב חֵן כְּרִיא לָהּ אֲמִינָה לֹא פֶטֶר הַכְּמוֹת אֲלֵל טוֹרֹת וְעוֹשֶׁה
 מִלְּאֲכֶת מֶזֶל בְּיָדִים אִו מֵהֶלֶךְ לְמֶזֶל אֲבָל חֵן שְׁהוּא יוֹשֵׁב וְצֵטֶל
 וְאִינוּ עוֹסֵק אֲלֵל טְרִיד בַּמַּחֲשָׁבָה צִיָּלָה לֹא פֶטֶר הַכְּמוֹת הַלֵּכֶךְ
 מִקְרָא יִתְרִיל אֲשַׁמְעִינָן דְּפֶטֶר מִק"ש דְּטְרִיד בַּמַּחֲשָׁבָה צִיָּלָה:
מֵאִי מִשְׁמַע. מֵהֵי קִרְיָא: וְכִי לֹאֵךְ: י' דִּרְך. הוֹלֵךְ בִּדְרָךְ
 טְרִיד: **מֵאִי מֵלֵךְ עֲקִינָא**. וְכִי אִינוּ יֹכֵל לְכַלּוֹל בַּמִּקְרָא דְּרִיךְ
 מֶזֶל עִם הַרְשׁוֹת וְהֵא דְרִיךְ קַמְחָא כְּתִיב וּמִשְׁמַע נִמִי דְרִיך מֶזֶל
 וּקְאֻמֵר רַחֲמָנָא לִיחִיב לְקִרְוֹת: **אֵס כָּן**. דְּדִרְךְ מֶזֶל נִמִי קֵאָה
 לְכַלּוֹת בִּלְכָּת דְּרִיךְ: **טְרִיד**. לְבֹ טְרוֹד בַּמַּחֲשָׁבָה צִיָּלָה וּמִסְתַּבְרָא
 י' פְּטֵרִיָּה קִרָא מֶשׁוֹס טְרִידָא פְּטֵרִיָּה (ה) וְאִינוּ יֹכֵל לַעֲסֹק בְּשֵׁינִס
 כֹּאחַד: **כּוֹנֵס אֲלֻמָּנָה לֹא טְרִיד**. וְיֹכֵל לְקִיָּס אֵת שְׁמִיָּן: אִי
מִשְׁמַע טְרִידָא. וְהֵא דְרִיךְ מִשְׁמַע לִיָּה טְרִידָא פְּטֵרִיָּה
 לְפִי שְׁאִי יֹכֵל לְכוּן לֹא לְבֹ וְהֵלֶכֶךְ אִפִּי' צִעֲבָה סְפִימָתָ דְּטְרוֹד
 בְּצֵעְרו לִיפְטֵר: **שְׁאֻמֵר בֶּהן פֶּאֶר**. כְּדִלְקֵמָן וְעִי"ן וְאֲבָל לֹא בֵר פֶּאֶר
 הוּא וְכַמְתַּפְאֵר מֵרָחָה בְּעֲזָמֹו שְׁאִינֵי אֲבָל: **חֵן טְרִיד טְרִידָא**
דְּמֶזֶל. וְאֲשַׁמְעִינָן קִרָא לָהּ מִיחִיב יַעֲסֹק דְּעָמֹו מִמַּחֲשָׁבָה מֶזֶל
 רַחֲשׁוֹנָה בְּצִיָּל וְ הַכֹּהֵן עֲלִיו אֲלֵל יַעֲסֹק בְּרַחֲשׁוֹנָה וְיֵתֵן לְבֹ לְהִיָּת
 בְּקִי בְּצֵר: **טְרִידָא דְּרֵשׁוֹת**. שֶׁחַף עַל פִּי שְׁהוּא חִיב לְהֵגוֹב אֲצִילוֹת
 שֶׁן עֵגִילָה רַחֲמֵיָה וְיִסְכֵּה לְהִרְאֹת כְּדוֹד מִמֹּו חִיב לְהִנְטֵרֵן:
 וְהַעֲוֹק בַּמֶּזֶל דְּפֶטֶר מִמֶּזֶל וּנְפִאָה. מִשְׁבַּח בַּצִּיָּד: וְיִי

רמ"א, מי לא עסקינן בו'. כלומר מנגן בדבדך רשות לחודא איירי קרא, הא קרא דרך סתמא דמי ליה, אפילו עבדא ספימו ומי (סמ) שהרי נאמר בהן פאר. ליחזקאל, פלךר חבוס עלין טירדא דמצוה. וכיון דאין מיעוט בעלמא דרשין פרט לחמ, ממשיך

קמה קצורה ושכולות מקיפות אותה. א"ע"א דמוק' לה במסנה' טעניד לה כהנא דפנה לא שייך כאן לאקשווי' ח' הכי נישטלט ככולה כדאקשי' לעיל דהמס' באלין המסכך על הארץ שיש בו סכך וחשיב כמקוף לדירה אכלה לייבא סכך אורי אורי ואפי' דהמין וליבסו פתח לא חשיב כמסך

להיה דירה שתשמישיה
שמישיה לאור אין
ת"ש^א שבת בתל
א מארבע אמות עד
שהוא עמוק עשרה
עד בית סאתים וכן
מקיפות אותה מהלך
אלפים אמה אע"ג
דעביד ליה בהוצא
חי מצוה פטורין מן
הן פטורין מן הסוכה
לסוכה: גמ' מה"מ
פרט לעוסק במצוה
לחתן מכאן אמרו
פטור ואת האלמנה
רב הונא כדרך מה
לאפוקי האי דבמצוה
אזיל לדבר מצוה וקא

כֵּן לִימָא קְרָא בִּשְׁבַת
וּבְלִכְתֶּךָ בִּלְכַת דְּיוֹךְ
לְכַת דְּמַצוֹה פְּטוּרָה
מִן הָאֲלֻמְנָה נְמִי כּוֹנֵם
בְּכֶם אֲלֻמְנָה לֹא מִרִיד
דְּפֻטּוֹר אֵלֹא מַעֲתָה
יֵד הָכִי נְמִי דְּפֻטּוֹר וְכִי
נִבְא בְּר זָבֵדָא אֲמַר רַב
הָאֲמֻרוֹת בְּתוֹרָה יְחִוּץ
בְּהֵן פֻּרָא הֵכָא מִרִיד
שְׁרִיד מִרִידָא דְּרִשׁוֹת
זֶן הַמְצוֹה מִהֵכָא נִפְקָא
יְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ
אוֹתָם אֲנָשִׁים מִי הָיוּ
יוֹ דְּבִרֵי ר' יוֹסִי הַגִּלְלִי
ר"ע

במחשבת צנילה כך פ' בקונטרס וסוגיא דשמעתי משמע דמזבלתך
 דדרך ממעט האי דבמנזרה קא עסיק ובצנילה פ"ק דברכות (דף טו.
 הגרסא להפך דגרס' התם" בשבתיך פרט לחתן וזבלתך דרך פרט
 לעוסק במנזרה ויגרסא זו וראה דהכי משמע קרא בשבת דידך הוא
 דמיחייבם בך"ש ולא בשבת דמנזרה שאתה יושב ומחשב בצנילת
 מנזרה וזבלתך ממעט עוסק במנזרה דשמע' בלכת דידך ולא בלכת
 מנזרה וכלל לא הוה ידעינן שכל במנזרה דלמנא שאני חתן
 שאין נקל לו כל כך להסיר הטיעורא מלבו אע"פ שצניירא דרשות
 מיבעי ליה ליחזייה דעתיה ולהסיר מחשבת טרדמו: **ש"ה"ר נאמר**
בהן פאר. לקמן בשמעתי מפרש מדקא אמר ליה רחמנא ליחזקאל
 פארכ' חבוס עליך את הוא דמיחייבם אבל כולי עלמא פטיירי והא
 דמשמע לישנא שהטעם חלוי משום דליקרו פאר ואבל לאו בר פאר הוא
 וכשמתפאר מראה בעצמו שאינו אבל לא אתא למימר אלל דלא ילפיין
 מבא לפוטרי משאר מנזות דשאני תפילין דליקרו פאר וואי ומאי
 שנה דכא תפילין דאמרין דקרוק ליחזקאל קאמר ליה ולא לשאר
 אבליים וגבי תלמוד תורה דאמרין פ"ק דמועד קטן (דף טו.) אבל
 אסור בת"מ מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל האנק דוס דעדיי שאר
 אבליים ליחזקאל יש לומר דבדברי תורה ששינה צו הכתוב מכ"ע
 אית' לן למימר משום דאבל אסור בדברי תורה אבל בתפילין אמאי
 הוצרך לומר לו שיניח תפילין אם לא בשביל שהייתי סבור לאסורו:

אנשים וגו'. בפסח מדבר קרא בשנה השנית ליציאת מצרים:

ויב וממילא משתמע נמי מינה דקך מלוא ואפילו הכי אמר רחמנא ליקרי (שם). אלא מעתה.
וכיון דכעו פלך ואכל ממולגו בצערו צפער אין זה פלך (שם וכע"ז כתובות ו:). הכא טריד
ממעטת מיניה טרלא דלמא (ברכות ז:).

עין משפט
נר מצוה

א [מתי] פ"ו מה' סוכה
הל' ד' טושיע א"ח ס'
מרב סעי' ז'
בד ב' מתי פ"ו הל' ד'
ופס' מהלכות שבת
הלכות ד' ופ"ו מתי עירובין
הלכות ד' מרב לחין ס'
ועשין דקרבן א' טושיע א"ח
ס' שזו סעיף ב'
בה א' מתי פ"ד מה' ס'
ק"ש הלכות א' סג
עשין י' טושיע א"ח ס' ע'
סעי' ב'
בו ד' מתי פ"ד מהלכות
ז' הלכות ט' סג
עשין דקרבן ב' טושיע א"ח
ס' לה סעיף א' וטושיע
י"ד ס' שפ סעיף א' וס'
שפח סעיף א' :

יה אור השלם

1. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וּדְבַרְתָּ
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ
וּלְכַתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכֶכְךָ
וּבְקוֹמְךָ: דברים ו ז
2. וְהִיוּ אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ
טָמְאִים לִנְפֶשׁ אָדָם וְלֹא
יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בְּיוֹם
הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה
וּלְפָנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:
במדבר ט ו

לעזי רע"י

ווליא"ה (וליד"א).
בקעה, עמק.

יבינו חננאל

[illegible]

כה:

עין משפט
נר מצוה

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

מסורת הש"ס

(א) פסחים 5:3, (ב) ברכות יא.
טו: כחצות ו: מ"ק טו,
(א) ז"ל לביבא,

תורה אור השלם

1. ויהי אנשים אשר היו
טמאים לנפש אדם ולא
יכלו לעשות הפסח ביום
ההוא ויקרבו לפני משה
ולפני אהרן ביום ההוא:
במדבר טו
2. האנק דם מותים אבל
לא תעשה פארך חבוש
עליך ונגעליך תשים
ברגליך ולא תעשה על
שפם ולחם אנשים לא
תאכל: יחזקאל כו יו
3. והפסח תציתם לאכל
וקל שיריכם לקויה
והעלית על כל מותנים
שק ועל כל ראש קרחה
ושמתיה פאכל יחיד
ואחריהם כיום מר:
עומס ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' מהו דמיא האיל
ואמר רבא מנעטר:
(ב) תוס' ד"ה משום וכו'
אפילו היכא מנעל זמן
חיובא דפסח כ"ל ומיכא
זמן ה"ב נמחק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה טמאי סת
מצוה וכו' שובחון פספס
בו: עיין טורי אבן ר"ה דף
טו ע"כ ד"ה חייב אדם:

הכי גרסינן בצרייתא בסיפרי ר"ע אומר מישאל ואלנפן היו שנטמאו
בגד ואביהו ר' יצחק אומר אם נושאי ארונו של יוסף היו יכולין
היו לניטור ואם מישאל ואלנפן היו יכולין היו לניטור אלא מי היו
עמאי מס מזה היו שחל שציעי שלהם צערכ פסח שנאמר ולא

יכלו וגו': ואם נושאי ארונו של
יוסף או מישאל ואלנפן היו יכולין
היו לניטור. שהרי בלאחד בניסן
הוקם המשכן ושני לו שרף אלעזר
את הפרה שזו על טמאי מת שצנח
לעשות פסחיהן בעברה כדאמר
במסכת גיטין (דף ס.) שמה פרשיות
נאמרו ביום שהוקם המשכן ופרה
אדומה אחת מהן ונאחד בניסן הוקם
המשכן והוא ח' למלואים כדקיימא
לן (שבת דף פו:) אותו היום נטל עשר
עטרות וכו' מתו נדב ואביהו הלך
מראש חדש ועד הפסח היו יכולין לניטור
וקרא אומר ולא יכלו ונושאי ארונו
של יוסף נמי כבר עברו עליהם
עשרה חדשים ויותר שלח נשאוהו
משמנו זהר מורז כראש שלל סיון
כדכתיב (שמות יט) ביום הזה בלו
מדבר סיני ולא נסעו משם עד
עשרים באייר של שנה הבאה כדכתיב
ויהי בשנה השנית בחדש השני בשערים
בחדש נעלה הבען מעל וגו' ויסעו
מהר ה': **טמאי מס מזה.** לאו מת
מזה דווקא קאמר דאפי' מתייהן נמי
מת מזה קרי להו דמזה להסתפק
בהן כגון האמורים בפרשת כהנים
(ויקרא כה) * שהסבך מטמא כו: **שחל**
שציעי שלהן. ואע"ג דחור לאורתא
לא אישטרו דקסבר אין שוחטין
חורקין על טמא שרץ. מכל מקום
שמעינן מיניה דעוסק במצוה פטור
מן המצוה שהרי נטמאו במתייהן
שצעה ימא שפרי הפסח ואף על פי
שטומאה זו מעכב על דם אכילת
פסחיהן אלמא מזה קלה הבאה
ליד איך קרי לידחמה מפני חמורה
העמידה לנא: **דלא מטא זמן חיובא.**
כשנטמאו עדיין לא הגיע זמן אכילת
פסח: **אלב.** קריט שמע דמטא זמן
חיובא בתוך החופה והוא ראוי לכך
אימא ליחייב: **אלב פסח דכרתם הוא**
אימא לא. יעמא דמת כל שצעה
לפני הפסח: **לריבא.** למיכתב ביום
הוא לאשמעינן דנטמאו מוך שצעה
דעוסק במצוה פטור מן המצוה:
מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל כו.

דקאמר ליה רחמנא הנני לוקח ממך את מחמד עיניך במגפה וגו' האנק
דוס מתים אלב לא תעשה לא תתאבל עליה פארך חבוש על ראשך
שלא כדכך שאר אכלים לפי שאני עושה אותך אדם ומופת לישראל
שך עמידין למות מתייהן ואין איש מתאבל עליהם אלמא כל אסור
בתפילין: **והני מילי ביום ראשון.** דעיקר מרדא חד יומא כדכתיב
ואחריהם כיום מר: **פשיטא.** מאי שנה הא משאר מצוות דאשמעינן
רצ לעיל דאלב חייב בכל המצוות: **לערא דממילא.** שהסוכה מנערתו
כגון חמה או יניא או סירחא בדברים שסיקין בהן: **מיבעי ליה**
ליסודי דעפסא. חובה עליו ליישב דעתו למצוה: **למחדי.** לשמוח:
משום ייחוד. דסתם סוכה היו עושין בגמולתו ואין דרך ביאה
ויציאה שם לרבים תמיד מפני הטורח ושמה ירד התנחל לעשות
לרכיו וייתחד אחר עם הכלה: **לער חסן.** שהמקום לר ופתוח
מצות סוכה ומצוה נישואין וכגון שנא ערב הרגל אלב בתוך
הרגל קיימא לן במועד קטן (דף מ:) דאין נושאין נשים במועד: **פטורין מן הפסלה.** דבעיא כוונה: **ומן הפסילין.** משום דשכיחא
שכרות וקלות ראש: **וחייבין בקריה שמע.** דמצוה כוונתה אינו אלא פסוק ראשון
מבין

מישאל ואלנפן היו. וא"ת ולמאן דאמר פרק ד' מיתות
(סנהדרין דף נב.) דשריפה ממש הואי שנשרפו גופיהן
וכן נמי דרש צמורת כהנים אקרא דותאכל אש אותם אמאי נטמאו
וי"ל דשמה שלהן הימה קיימת כאלו נשרפו על גבי קטבאל כדאמר

ר"ע אומר מישאל ואלנפן היו שהיו עוסקין
בגד ואביהו ר' יצחק אומר אם נושאי
ארונו של יוסף היו כבר היו יכולין לניטור
אם מישאל ואלנפן היו יכולין היו לניטור
אלא עוסקין במת מצוה היו *שחל שציעי
שלהן להיות בערב פסח שנאמר ו'ולא יכלו
לעשות הפסח ביום ההוא ביום ההוא אין
יכולין לעשות הא למחר יכולין לעשות
צריבא דאי אשמעינן התם משום דלא
מטא זמן חיובא דפסח אבל הכא דמטא זמן
ק"ש אימא לא צריבא ואי צריבא הכא
משום דליכא כרת אבל התם דאימא כרת
אימא לא צריבא גופא א"ר אבא בר זבדא
אמר רב * אבל חייב בכל מצות האמורות
בתורה *חזין מתפילין שהרי נאמר בהן פאר
מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל *פארך חבוש
עליך וגו' את הוא דמיחייב אבל כ"ע פטורי
י"ה"מ ביום ראשון דכתיב *ואחריהם כיום
מר ואמר רבי אבא בר זבדא אמר רב יאכל
חייב בסוכה פשיטא מהו דתימא הואיל
(א) וא"ר אבא בר זבדא אמר רב מצטער פטור
מן הסוכה האי נמי מצטער הוא קמשמע לן
ה"מ צערא דממילא אבל הכא אינהו הוא
דקא מצטער נפשיה איבעי ליה ליתובי
דעתיה וא"ר אבא בר זבדא אמר רב יחתן
והשושבינין וכל בני החופה פטורין מן הסוכה
כל שבועה מ"ט משום דבעו למיחד וליכלו
בסוכה וליחדו בסוכה אין שמחה אלא בחופה
וליכלו בסוכה וליחדו בחופה אין שמחה
אלא במקום סעודה וליעבדו חופה בסוכה
אביי אמר משום ייחוד ורבא אמר משום
צער חתן מאי בינייהו איכא בינייהו דשכיחי
אינשי דנפקי ועיילי להתם למאן דאמר
משום ייחוד ליכא למאן דאמר משום צער
חתן איכא א"ר זירא יאנא אכלי בסוכה וחדרי
בחופה וכ"ש דחדרי ליבאי דקא עבידנא
תרתי ת"ר חתן והשושבינין וכל בני חופה
פטורין מן התפלה *יומן התפילין וחייבין בק"ש
משום

מזכרין שהשמחה במשעו ולא ברכת
בחופה ובפ"ק דכתובות (דף י: ושם) אמרינן נמי מזכרין ברכת
חתנים בנית חתנים משמע דוקא במקום חופה הוא בנית חתנים
ומיהו אין ראייה משם דלמלא לאפוקי מדרכי יהודה קא אחי דאמר
אף בנית האירוסין אותה וזריך לדקדק מה היא חופה דאי
במקום שזכרו תחלה ברכת נישואין קרי ליה חופה פעמים שאפי'
ברחוב העיר מזכרין אותה כשהעם מרוצין ואין יכולין ליכנס
בנית אלא במקום עיקר ישיבת חתן וכלה קרי ליה חופה ולא מקום
העשוי לאקראי בעלמא ושם מזכרין ברכת חתנים כל שצעה:
ורחיבין בק"ש. כדפירש בקונט' דמצוה כוונתה אינו אלא פסוק ראשון
ויכולין ליישב דעתן שעה קטנה כדי לקרוא פסוק ראשון:
חתן

שחין לה אלא שלש דפנות וכו' לשחק עם כלתו: **פריי.** שחי
הרגל קיימא לן במועד קטן (דף מ:) דאין נושאין נשים במועד:
שכרות וקלות ראש: **וחייבין בקריה שמע.** דמצוה כוונתה אינו אלא פסוק ראשון
מבין

בו א מיי פ"ו מהל' קרבן
פסח הלכה ב סג
עשר רכז:
בב ב מיי פ"ק ד מהל'
אלב הלכה ט סג
עשין דרנבן ב טו"ע ח"ח
ס"ה נח סעף ה וטו"ע
י"ד ס"ה שפ סעף א וס"ה
שפ סעף א:
בב ד מיי פ"ו מהלכות
סוכה הלכה ג סג
עשין מג טו"ע ח"ח ס"ה
תמל סעף ה:
ל ה מיי פ"ו טו"ע שס
סעף ו:
לא ו טור וביי סס:
לב ד (מיי פ"ו מהל'
תמל סעף ששין יט
טו"ע ח"ח ס"ה קו סעף
(א) טור ח"ח ס"ה לל:
לג ח מיי פ"ו מהלכות
תפילין הלכה יג סג
עשין כ טו"ע ח"ח סימן
נח סעף ו:

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר מישאל
ואלנפן היו שנשאו נדב
ואביהו ר' יצחק אומר
אם נושאי ארונו של יוסף
היו יכולין היו לניטור,
אם מישאל ואלנפן היו,
יכולין היו לניטור, אלא
קריב מת מצוה היו, וכל
שביעי שלהן להיות ערב
הפסח, שנה' ולא יכלו
לעשות הפסח ביום ההוא.
מכלל הפסח במצוה
פטור מן המצוה האחרת.
ושני צריבא זו וזו דאי
אשמעינן גבי פסח כו.
אמר רב זבדא משמיה רב
אבל חייב בסוכה, ולא
דמי למצטער דהוא פטור
מן הסוכה. ת"ר חתן וכל
השושבינין וכל בני חופה
פטורין מן התפילין, ומכל
מצות האמורות בתורה,
וחייבין בקריה שמע.

מְשׁוּם ר' שִׁילָה אִמְרוּ,
 חָסֵד פֶּטֶר, לֹא הוֹשִׁיעִינִי
 מִלְּפִי כֵּן הַחֶמֶת חִיבִין.
 תִּנְיָה ר' חֲנַנִּי בֶן עֲקִיבָה
 אִמְרוּ (מִתְרַבֵּי) [נִתְּבִין]
 מִפְּתִילִין וּמִזֹּחוֹת
 וְתִרְחִין וְתִגְרִין וְתִרְחִין,
 וְכֹל הַעֲוֹסִים בְּמַלְאכָה
 שִׁשִּׁים, אֲחֵיו מִזְבֵּר
 כִּתְלֹת, אֲשֶׁר שְׂחִיבִין קִירָת
 וְעוֹטְרִין, וּפְתוּרִין מִן הַהֶפְלֵה
 מִן הַפְּתִילִין, וּמִכֵּל מִצֹּחַ
 הָאֲמֹרוֹת בְּתוֹרָה, לְקִים
 רִבְבִי ר' יוֹסֵף תְּגִלְלֵי אִמְרוּ
 שְׂחִיבִין מִבְּנוֹת פֶּטֶר מִן
 הַמִּצְוָה. הַחֵד הַזֶּה וְרִבְבִי
 כִּים, פְּטוּרִים מִן הַסְּכָה
 שִׁשִּׁים חִיבִים בִּלְעֵלָה
 חִיבִים רִבְבִי בִּלְעֵלָה
 פְּטוּרִים מִן הַסְּכָה חִיבִים
 כִּים. הַחֵד לְדַבֵּר מִצֹּחַ
 פְּטוּרִים כִּים וְכִלְעֵלָה,
 תְּרִבֵּס, חֲסִיד רִבְבִי בֶן ר' בֶּר
 חֲסִיד, הוּא אֲחֵיו לִשְׁכַּת

נבטלו

ברכיו עסקינן רבא אמר אין קבע לשינה תני חדא ישן
 בדרך בין קבע בין עראי ותניא איך לא קבע ולא עראי
 ה הא דפרים סודרא עלויה וכמה שינת עראי תני
 הכי הישן בתפילין ורואה קרי^א אווחו ברצועה
 ואינו

דרגלג, הוו הוו נא אראקט
דגרא, אמר און שחור
מצוה און אטערן, פער
שומר העיב, שטערן
פון הסוכה בים חייובין
בלילה, שומרי העיר
בלילה, שטערן פון הסוכה
בלילה חייובין בים.
שומרי גנות ופרדס,
שטערן בים ובלילה.
חולין ומצטרפין שטערן
מן הסוכה, ת"ר לא חולה
חיה בן כנכה לא אפי'
שולח קאן בן סכנה, אפי'
חש בעיניו און בארש,
חולין וואסאקט חולה,
הוא ומשמשו שטערן פון
הסוכה, אלא המצטרף הוא
לברו שטר, אפי' אינו
מצטרף אלא משום כק,
משום סירוח אורזא
בה, פטור. ל"ב שן א
מצטרף דברו שלמעלה
מאלו, מכה חיה אפלה
אדא ששנו שאוכלין
אין לוסוכה, און יאמר
שתי שלש לימא, אפי'
אמר דמטעין בר יב
מדי דעילי לכלה, חיה חתא
ישן אדם בתחילין שינה
אדא אבל לא שית עבק,
דבמתי ברישית. שן שן
קדע בין עריה, דא קבע
ולא עריא, ברוקט לא חיה
בדים. חתא חיה בתחילין
אדא חיה, אוחוז בריעוה

(א) לפנינו צ"ס וברי"ף הגי' פטורין מק"ש, ואולי דט"ס נפל בדברי רבינו וקצת י"ל ע"פ דברי המוס' ד"ה חמן ודו"ק.

עין משפט
נר מצוה

מד א טוֹשֵׁעַ אִ"ח ק"י
 רָלָא סַעֲרִיף א':
מה ב טוֹשֵׁעַ אִ"ח ק"י ד
 סַעֲרִיף טו:
מו ג טוֹאֵל ק"י רָלָא:
מז ד מ"י פ"ד מַהֲלָכֹת
 מַפְיִיל הִלְכֵה כֹּה סָמַג
 עֲשֵׂן כֹּכ טוֹשֵׁעַ אִ"ח ק"י
 מ סַעֲרִיף ו':
מח ה ו מ"י פ"ו מַהֲלָ
 סוֹכֵה הִלְכֵה ו' סָמַג
 עֲשֵׂן מִז טוֹשֵׁעַ אִ"ח ק"י
 מַחֲלֵט סַעֲרִיף ז':

[illegible]

מסורת הש"ס

(א) יומא עט, (ב) [עפרש"י
שבת קנד: ד"ה שמים
בידי אדם], (ג) [ורובען
יעב"ץ], (ד) [לא אדע מקומו
דבקיודשין ע: ברש"י ד"ה
זי כוזי וזכחזכות קרא.
אסור ללאת כו' לא פירש
ועי' בגיטין ד,]. (ה) [לעיל
כה,].

תורה אור השלם

1. עד מתי עצל תשכב
מתי תקום משנתך:
משלי ו ט

גליון הש"ס

רש"י ד"ה במיעל וכו'
דמפרש במקום אחר. עיין
בתשובת נודע ציחודס
מהדורא תניינא חא"ח סי'
כ.

לעזי רעט"י

אלצ"ש (אלייני"ש).
נשימות.

מוסף רש"י

העולם לסוכה. כל
כיסה דסוכה נקוט בלשון
עליה במסכת סוכה, לפי
שרובן עושין סוכותיהן
בראש גגן (שבת קנד:).
ונטלו במפה וכו'. שלשה
קולין נהג בו, אחת שלא
נעל ידיו אלא במפה כך
ידיו משום איננות הדעת
ומחו לסוכה אכלו ולא בידן
אחריו (ירומא עט:).

וְלֹא יֵאָחַז בְּקִלְעָהּ. הֵן תְּפִילִּין עֲלֵהָ דְּפֻס מוֹשְׁבֵן וְלִוְעֵנָה וְדוּמָה לֹ בְּמִסָּה' גִּיטִין בְּהִנְיֻקִין (דף נח.) אֲרַבְעִים סָאָה קְלוּזִי תְּפִילִּין: לִישָׁן בְּיוֹם. מִפְּנֵי צִטּוֹל תּוֹרָה: דְּמַר. רַבָּה צֵר נַחֲמִי: כִּרְב. דְּמִמְנו לְלֹד מִדַּת שִׁימָה שְׁהִי יֵשֵׁן כִּבְּ צִיּוֹם כְּשִׁיעוֹר זֶה: דְּרַב כְּרִבִּי. וְרַב

ואינו אוחו בקציצה דברי רבי יעקב וחכמים
אומרים ישן אדם בתפילין שינת עראי אבל
לא שינת קבע וכמה שינת עראי כדי הילוך
מזא אמה אמר רב "אסור לאדם לישן
ביום יותר משינת הסוס וכמה שינת הסוס
שיתין נשמי אמר אביי שנתיה דמר כדרב
ודרב כדרכי ודרכי כדדוד יודדוד כדסוסיא
ודסוסיא שיתין נשמי יאביי הוה ניים
כדממעיל מפומבדיתא לבי כובי קרי עליה
רב יוסף יעד מתי עצל תשכב מתי תקום
משנתך ת"ר הנכנס לישן ביום רצה חולץ
רצה מניח בלילה חולץ ואינו מניח דברי
רבי נתן רבי יוסי אומר הילדים לעולם
חולצין ואינו מניחין מפני שרגליהם בטומאה
לימא קסבר רבי יוסי בעל קרי אסור להניח
תפילין אמר אביי בילדים ונשותיהן עמהן
עסקינן שמה יבואו לידי הרגל דבר ת"ר
ישכח ושמש מטתו בתפילין אינו אוחו לא
ברצועה ולא בקציצה עד שיטול ידיו ויטלם
מפני שהידים עסקניות הן: **מתני'** ^אמעשה
והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי למעום את
התבשיל ולר"ג שני כותבות ודלי של מים
ואמרו ^בהעלום לסוכה וכשנתנו לו לר'
יצדוק ^אאוכל פחות מככ"ה נטלו במפה
ואכלו חוץ לסוכה ולא בידך אחריו:
גמ' מעשה לסתור חסורי מחסרה והכי
קתני יאם בא להחמיר על עצמו מחמיר
לית ביה משום יוהרא ומעשה נמי והביאו
לו לרבן יוחנן בן זכאי למעום את
התבשיל ולר"ג שני כותבות ודלי של מים

(ה) ל'ד'ר' ח'י'א ד'ר א'ב'א א'ני ר'א'מ'י א'ח' כ'ר' י'ו'ח'נ'ן ש'א'כ'ל ז'ית מ'ל'י'ח' ו'ז'כ'ר ע'ל'יו מ'ח'י'ל'ה ו'ס'ו'ף א'ל'ר' ל'ר' י'ר'מ'י'ה ל'ר' י'ו'ר'א ה'י'כ' ד'ב'ר' כ'ר' י'ו'ח'נ'ן ו'י'ו'ח'נ'ן א'ז'ית מ'ל'י'ח' כ'יו'ן ד'ש'ק'ל'י'ה ל'ג'ר'ע'י'נ'ת'י'ה ד'ב'ר' ל'י'ה ש'ע'ו'ר'א א'מ'ר ל'י'ה מ'י ס'ב'ר'ת כ'ז'ית ג'ד'ול צ'ע'י'נ'ן צ'י'נ'י'ו צ'ע'י'נ'ן ו'ה'י'א ז'ית ד'ל'ח'ת' ל'ק'מ'י'ה ו'י'ו'ח'ן ז'ית ג'ד'ול ה'ו'ה ד'ל'ע'י'ג' ד'ש'ק'ל'י'ה ל'ג'ר'ע'י'נ'ת'י'ה פ'ס ל'י'ה ש'ע'ו'ר'א ו'ה'ש'ת' א'י ה'ו'ה ע'ו'ז'ב'ל ד'ה'ש'ס' ש'ל'נו ה'י'נו ה'ה'ו'ה ד'י'ר'ו'ש'ל' א'ל'י'כ' ח'ו'ל'ק ע'ע'ל ש'ל'נו ו'ל'א ס'ה'ר'ו'ן ע'ל'י'ה מ'ד'ל'א ש'ני ל'י'ה מ'ש'ו'ס ד'ב'ר'י'ה ה'ו'ה א'ב'ל ש'מ'א ש'ני מ'ע'ש'י'ם ה'יו ו'ה'י'א ד'י'ר'ו'ש'ל' ה'י'ה ז'ית ש'ל'ם ו'א'כ'לו ע'ם ה'ג'ר'ע'י'ן ה'ה'ו'ה צ'ב'ר'י'ה א'ב'ל ה'ס'ו'ר' ד'ה'ש'ס' ש'ל'נו ל'א ה'י'ה ד'ב'ר' ג'ר'ע'י'ן ש'כ'ן ס'ת'ם ז'ית מ'ל'י'ח' ב'ל'א ג'ר'ע'י'ן ה'ו'ה א'ל'א ה'ו'ה צ'ב'ר'י'ה ו'ל'ב'י' ה'ו'ר'כ'ן ל'ת'ר'ך ד'ג'ד'ול ה'ה'ו'ה ז'ית ד'י'ר'ו'ש'ל'מ'י ק'ט'ן מ'ו'ז'י'ם צ'י'נ'י'ו ה'י'ה ו'ה'ו'ר'ה ל'ה'ו'י'א ע'ג'ל'מו מ'ס'פ'י'ק'א ל'ר'ך ש'י'א'כ'ל ח'ו'ת א'פ'ל'יו ד'ב'ר'ה ש'ל'נו צ'ב'ר'י'ה ה'ו'ר'ה ל'ע'ג'ל'ן ו'ל'ע'ג'ל'ן ו'ל'ע'ג'ל'ן א'ב'ל ל'פ'ני'ו מ'ב'ר'ך א'פ'י' פ'ס'ו'ת מ'כ'ז'ית ב'כ'ל ד'ב'ר' ד'ל'פ'ני'ו ל'א צ'ע'י'נ'ן ש'ע'ו'ר' ד'א'ס'ו'ר ל'ה'י'ת'ו'ת צ'ב'ו'ה'ו' ב'ל'א צ'ב'ר'ה ד'ר'מ'ש'מ'ע ד'י'ר'ו'ש'ל'מ'י ב'ת'ח'ל'ת פ'ר'ק כ'י'ז'ד מ'ב'ר'כ'י'ן כ'ל ש'א'ז'י'ר ע'ל'יו ש'ל'ם ב'ר'כ'ו'ת א'ז'י'ר ל'פ'ני'ו ה'מו'ז'י'א ל'ח'ם מ'ן ה'א'ר'כ' ו'כ'ל ש'א'י'ן א'ז'י'ר ע'ל'יו ג' ב'ר'כ'ו'ת א'ז'י'ר א'ז'י'ר א'ז'י'ר ה'מו'ז'י'א ל'ח'ם מ'ן ה'א'ר'כ' ה'ר'י פ'ס'ו'ת מ'כ'ז'ית ד'א'י'ן א'ז'י'ר ע'ל'יו ש'ל'ם ב'ר'כ'ו'ת מ'ע'ת'ה ל'א י'א'ז'י'ר ל'פ'ני'ו ה'מו'ז'י'א ל'ח'ם מ'ן ה'א'ר'כ' ה'א' א'ל'י' י'ע'ב'ד כ'ס' ל'א א'ח'ל' ל'ש'א'ר מ'י'י'ס ו'נ'ר'כ'א פ'ס' ל'א א'ח'ל' ל'ת'ל'ק ב'י'ן ד'ב'ר' ש'י'ם ב'ו כ'ש'ע'ו'ר ל'ד'ב'ר ש'א'י'ן ב'ו כ'ש'ע'ו'ר א'ל'א א'ח'ל' ל'ת'ל'ק ב'י'ן מ'ן ל'ש'א'ר מ'א'כ'ל ש'ח'מ'ש'ת' ה'י'י'ס כ'ג'ו'ן מ'ע'ש'ה ק'ד'ר'י'ה א'ח'ר'י'ה א'ח'ר'י'ו ג' ב'ר'כ'ו'ת א'י'ן כ'ו'ב'א ד'ל'ר'ע'א ו'פ'ת ב'ה'ש'ה ב'י'ס'ט'י'ן ל'א כ'י' ק'צ'ע ס'ק'ע'ו'ד'ת'י'ה ע'ל'ו'י'ה ו'פ'ת א'ז'י'ר ו'ד'ו'ח'ן ש'א'י'ן מ'ב'ר'כ'י'ן א'ח'ר'י'ה ש'ל'ם ב'ר'כ'ו'ת א'י'ן א'ז'י'ר'י'ם ע'ל'י'ה'ם ה'מו'ז'י'א ל'ח'ם מ'ן ה'א'ר'כ' ו'א'ע'י'ג' ד'צ'ר'י'ש כ'י'ז'ד מ'ב'ר'כ'י'ן (ס'ס ד'ף ג'ה. ו'ס'ס) נ'פ'ק'א ל'ן צ'ב'ר'ה ב'ת'ח'ל'ת ב'ק'ו' מ'ס'ב'ו'ף כ'ש'ה'ו'ה ש'ז'ע' מ'ב'ר'ך כ'ש'ה'ו'ה ר'ע'ב ל'א כ'י'ש' מ'י'מ' ל'א ש'י'ך ל'מ'י'מ'ר ד'יו' ו'ב'מ'ש'ה'ו' מ'ב'ר'ך ב'ת'ח'ל'ת א'ע'י'ג' ד'ל'א מ'ב'ר'ך ב'ס'ו'ף ד'א'ז'י'ר ק'ו' א'י'ו א'ל'א ג'ו'י מ'ל'ת'א ב'ע'ג'ל'מ'א ד'צ'ב'ר'ה ל'פ'ני'ו ל'א'ו ד'א'ז'י'ר'י'ת'א כ'ד'ת'ג'ן פ'ר'ק מ'י' ש'מ'ת'ו' (ס'ס ד'ף כ:) ב'ע'ג'ל ק'ר'י ע'ד ה'מו'ז'ן מ'ב'ר'ך ל'א'ח'ר'י'ו ו'א'ז'י'ר מ'ב'ר'ך ל'פ'ני'ו ו'כ'ר' ב'פ'י' ה'י'ה ק'ו'ר'א א'ל'ר' ב'פ'י' ה'י'ה ק'ו'ר'א (ס'ס ד'ף טו. ו'ס'ס) ת'ג'י'ה ה'פ'ו'ע'ל'י'ם ש'י'י ע'ו'ש'י'ן מ'ל'ל'כ'ה א'ל'ל ע'ל'ל ב'ה'י'ת'ה ו'א'כ'ל'ו'ן פ'ת'ן א'ז'י'ר מ'ב'ר'כ'י'ן ל'פ'נ'י'ה א'ל'ל מ'ב'ר'כ'י'ן ל'א'ח'ר'י'ה ש'מ'י ב'ר'כ'ו'ת ו'ל'ע'ג'ל'ן ש'מ'י'ה ר'ע'ב'א ש'מ'י'ה מ'ב'ר'כ'י'ן א'כ'ז'ית א'י' ע'ד ה'ג'פ'ו'ן ו'ע'ל פ'י' ה'ב'פ'ן ו'ת'ד'ע' ד'ל'ע'ג'ל'ן א'כ'י'ל'ה ה'ו'י ש'ע'ו'ר'א ב'יו'ם ה'כ'פ'ו'ר'י'ם כ'כ'ו'ת'ת ו'ל'ע'ג'ל'ן צ'ב'ר'ה מ'י'ח'י'ב' ל'א'ח'ר'י'ו ב'כ'ז'ית ד'ה'ל'כ'ה כ'ר'ב'י מ'א'ז'ר כ'ד'פ'ר'י'ש'י'ת ו'א'ז'ית ל'מ'י'ד ו'ל'ע'ג'ל'ן ק'ד'ו'ס ד'ל'ע'ג'ל'ן מ'ל'א ל'ג'ו'מ'ל'א ה'ל'כ'ך ל'ב'ר'ך א'ח'ר'י'ו נ'מ'י י'כ'ו'ל ל'ה'י'ו'ת ד'ל'א ע'נ'י מ'ל'א ל'ג'ו'מ'ל'א ו'מ'י'ה'ו' ק'ת'ת ה'י'ה נ'ר'א'ה ל'ק'ד'ק'ד' מ'ד'ו'י' ר' מ'א'ז'ר ב'ש'מ'י'ה ד'ב'ע'י' צ'ב'ר'י'ה ד'פ'פ'ר'ק ש'ל'ש'ה א'כ'ל'לו (ב'ר'כ'ו'ת ו'ס'ס מ'ט. ו'ס'ס) ד'ר'י'ש ל'ר'מ' ו'א'כ'ל'ת ו'א'י'ן א'כ'י'ל'ה ו'ש'ז'ע'ת א'י'ן ש'מ'י'ה ו'א'כ'י'ל'ה ב'כ'ז'ית ו'ר' י'ה'ו'ד'ה ד'ר'י'ש א'כ'ל'ת ו'ל'ע'ג'ל'ן צ'ב'ר'י'ה ש'י'ם ב'ה' ש'צ'י'ע'ה ו'א'י' ו'ז' ו'ז' ב'כ'י'ז'ה ו'י'ס'ס ד'נ'פ'ק'א ל'ן ל'ר'מ' ש'מ'י'ה מ'ס'ב'ע'ת א'ל'י'כ' ע'נ'י'ה צ'ב'ר'י'ה ד'ל'א ה'ו'י ש'צ'י'ע'ה פ'ס'ו'ת ש'מ'א ש'מ'י'ה ל'ל'ח'ל'ת'א ל'ן ש'מ'י'ה ל'א'כ'י'ל'ה ל'ד'ל'ל'ת'א ש'צ'י'ע'ה ב'ש'מ'י'ה ה'ו'י פ'ס'ו'ת מ'כ'ז'י'ת ו'ל'א ה'י' ש'ע'ו'ר'י'ן ד'ר'ב'ע'ן נ'י'נ'ו'ה ד'מ'כ'ו'ת'ה פ'ר'ק מ'י' ש'מ'ת'ו' (ס'ס ד'ף ג'ה. ו'ס'ס) ד'ל'א'מ'ר'י' ב'כ'א ב'נ'מ'א' ע'ס'ק'י'ן ד'ל'כ'ל ש'ע'ו'ר'א ד'ר'ב'ע'ן ו'ל'ע'ג'ל'ן צ'ב'ר'ה ל'א'ח'ר'י'ו ל'א מ'ז'י'נו ש'ו'ס ש'ע'ו'ר'א א'ל'א כ'ז'ית ל'ר'מ' ו'ב'כ'י'ז'ה ל'ר' י'ה'ו'ד'ה ו'ק'ר'א ו'ל'ע'ג'ל'ן א'ס'א'מ'כ'ת'ח'ת'ה ב'ע'ג'ל'מ'א ד'מ'ד'א'ז'י'ר'י'ת'ה צ'ע'י'ן ש'צ'י'ע'ה ג'מ'ו'ר'ה ו'ה'ו'ה ד'ל'א'מ'ר'י'ה פ'ר'ק ש'ל'ש'ה ש'א'כ'לו (ס'ס ד'ף מ'ח. ו'ס'ס) ע'מ'ע'ו'ן ב'ן ש'ט'ט ל'ג'ר'מ'י'ה ה'ו'ה ע'ד'ב'ד מ'מ'ש'מ'ע'ת ד'א'ז'י'ר מ'ו'ז'י'א א'ח'ר'י'ם י'די ח'ו'ב'ת'ן ע'ד ש'י'א'כ'ל כ'ז'ית ה'א' ב'כ'ז'ית ד'ג'ן מ'ו'ז'י'א א'ע'י'פ' ש'ה'מ'ל'ך ו'ה'מ'ל'כ'ה מ'ס'ת'מ'א א'כ'לו כ'די ש'ז'ב'ע'ן ל'א ד'מ'י ג'ד'ול ד'ר'ב'ע'ן ל'ק'ט'ן ד'ר'ב'ע'ן ד'ל'א מ'פ'י'ק ד'א'ז'י'ר'י'ת'ה ד'ה'א ג'ד'ול א'פ'ל'יו ל'א א'כ'ל כ'ל'ל ה'י'ה ר'א'י (ל'ה'ו') ל'ה'ו'י'א א'ח'ר'י'ם ו'כ'ן פ'יר'ש ש'ם ב'ק'ו'נ'ט'ר'ס: ו'א'מ'ר'ו

מסורת הש"ס

(א) [לעיל כו.], (ב) [עירובין כג.], (ג) [לעיל כו. וש"נ], (ד) [לקמן מז. פסחים קכ.], (ה) יומא עט.; (ו) [דף כו.], (ז) [ע"י תוס' יומא עט. ד"ה הא כתבו יצוב נכון על זה ותוס' חולין קו. ד"ה מאי ללא], (ח) [וע"י תוס' צרכות מט: ד"ה איבער], (ט) [וע"ע תוס' פסחים קז: ד"ה עיני].

תורה אור השלם

1. מֵעַתָּה לֹא יוּכַל לִתְּקַן וְחִסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהַמְנִיחַ: קֵהֵל א טו
2. בְּרֵאשִׁית בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מִצֵּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב: שְׁמוֹת יב יח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מכאן וכו'
תאכל מצות הידה וינא:

מוסף רש"י

לילה הראשון חובה
מבאן ואילך רשות.
שזם רוצה יכול לאכול בשר
בלא לחם או להתענות
(פטחים קכ.). תרגימא.
לפתן (יומא עט:).

רבינו חננאל

הכי גרסינן יומא תיבוי סיוצבא ד
תלת: ואזני. דלמך דרעטעס דר
אכול האכל צבליעה אחת הוא כדא
(ב.) מכל האכול אשר יאכל: לא כצי
אבל סוכה אפי' כציאה נמי לא:
מתני' י"ד **סעודות.** ובגמרא
מפרש טעמא: אין לדבר קצבה. אם
רצה להתענות אין אנו זוקקין לו אלא
אם יאכל לא יאכל שזין לסוכה: וחו
מילי י"ח **הראשון.** חזק רשאי
להתענות כדיליף בגמרא: ישלים.
סעודתו זאת ב"ט האחרון בשמיני
עשרת ואע"פ שאינו צבוקה ובגמרא
פריך עלה: **גב' מאן אוילך**
רשום. דהכי ילפינן לה ב' בתרא
דפסחים (דף קז.) ששת ימים תאכל
מזות וזיום השביעי עשרת מה שביעי
רשות אף ששה רשות לפי שהשביעי
צבול שבעת ימים תאכל מזות (א)
ויא' על הכלל ללמד שאכלית מזות
האמור בו אינו חובה אלא אם באת
לאכול תהא אכילתך מזנה ולא חמך
ולא ללמד על עצמו יא' אלא ללמד
על הכלל כולי יא': והסם גופיה
מנל. דלילה הראשון מיהא חובה:
והאמר ר' אליעזר י"ד **סעודות חייב**
אדם לאכול צבוקה. וכיון דזיום
אחרון לא צבוקה יתיב ואם יא'ב
זה לשם מזה עובר על כל
חוסין מאי השלמה צבוקה איכא
הוא: אמר בירא. שם חכם:
חור זו ר' אליעזר. אכל חכמים
לומר שאין לדבר קצבה ואם רצה
להתענות יתענה וזה מילי יוס
טוב הראשון וזהא מיהא פליג
עלייה דקסבר יש לה תשלומין כמו
שיש תשלומין לקרבנות יוס ראשון
אף ב"ט האחרון: **אילינא דריפסא.**
כלומר תאמר סעודת ב"ט האחרון
שהיא סעודת צלחם ולפתן וזורכי
הסעודה תהא תשלומין הראשון:
סעודתא דיומיה אכיל. ומאי היכי
יש כאן שמהא לשם סעודה ראשונה
הלא דברו לסעוד היום: **במיו**
תרגימא. לאחר שסלג יציאו פרפרסות
ומעדינא לפניו כגון פירות וסמין
וקפלותות מבזבזות: **תרגימא.**
פרוגו"ש: **סניא נמי הכי.** דבהכי
הויא סעודה לאשכורי ואע"פ שאינו
חוזר וקובע עצמו לאכול שתי סעודות
של לחם ובשר: **אם שניה צלחם**
וכ"ש אם קבע הסעודה שניה צלחם
ובשר: **אפטרופוס של אגריפס.**
ממונה על שלו ורב דיום שקורין
שקל"ק: מהו שאוכל סעודה אחת
ציום. צבוקה ואפטר: **פרפרסות.** את
מיו מעדינא הפותחים את

בני מעיים להיות לבו משוך
שאלא מסוכה לסוכה. לאכול ולישן
מלוחה של ראשונה. אפי' ימים שעבר
ואינו מלוח כדיליף להמו שזכיר

[illegible]

וסף. דאמר לעיל) תרתי
 י' דהיינו כצ"ה דכצ"ה
 י' צפ' בתרא דיומא (דף
 צעי נטילת ידים וזרחה.

ואמרו העולם לסוכה
אוכל פחות מכביצד
חוץ לסוכה ולא בירך
סוכה לימא תיהוי
ואב"י דילמא פחות
לא בעי הא כביצה
מתני' רבי אליעזר
סעודות חייב אדם
ביום ואחת בלילה ^או
חוץ מליל יו"ט ראש
אמר ר' אלעזר מי ש
הראשון ישלים לילי
השני אומרין אין
זוה נאמר ^במעות לא
לא יוכל להמנות: ^ג
תשבו ^דבעין תדורו מה
בלילה אף סוכה אחת
בדירה מה דירה אי
אכיל אף סוכה נמי
לא אכיל אי הכי אפי
ננמי א"ר יוחנן משום
נאמר כאן חמשה עשר
המצות מה להלן ^ה
מכאן ואילך רשות
סוכה מכאן ואילך רשו
בערב תאכלו מצות
ועוד א"ר אליעזר: ^ווה
עשרה סעודות חייב
אחת ביום ואחת בל
אמי חזר בו ^זר' אליעזר
ברפאא סעודה דיומ
ישלים ישלים ^חבמיני
אם השלים ^טבמיני
אפומרופוס של אנה
אליעזר כגון אני שא
סעודה אחת ביום מה
ואפטר אמר לו בכל
כמה פרפראות לכב
אתה ממשיך פרפר
ועוד שאלו כגון אני
אחת בטבריא ואחת
סוכות אחת בטבריא
ששאצא מסוכה לסוכה
שאני אומר כל היוצא
מצותה של ראשונה

זר הפת ויאכל: מהו
 ס צו ולמחר צו: ציטל
 עליו כזר איצדן למפרע
 צ כל ז' צסוכה אחת:

חֵן
יְרוּשָׁלַיִם דְּבַעֵי חַיִּית דָּגָן לְסֵם
לְאֶגְרִיפֶס מִשְׁמַע דְּלֹא פֶסֶס
עוֹדוֹת צֵעִי וּבִירוּשָׁלַיִם מִשְׁ
: **בְּמִינֵי תְרַגְמָא**. פִּי
עֵשׂ: (וְשֵׁ) דְפִירִי לֹא צֵעִי ס
נִי תְרַגְמָא נְמִי מִינִי פִירִי נִי
שְׁמַלְפֶסֶס וְזָרָא אֵת הַפֶּסֶס וְאֵין
זֶה נִי מִן צִדְקָא וְהַרְמִיתָ עֲלֵיהֶם

שגשגנו לו לרבי צדוק
נטלו במפה ואכלו
וחריווהא כביצה בעי
זובתיה⁶ דרב יוסף
כביצה נטילה וברכה
אומר ארבע עשרה
אכול בסוכה אחת
א"א אין לדבר קצבה
של חג בלבד⁷ ועוד
אכל [לילי] יום טוב
"ט האחרון של חג
לדבר תשלומין ועל
לכול לתקון והחסון
מ"ט דר' אליעזר
יירה אחת ביום ואחת
יום ואחת כלילה ורבנן
עי אכיל אי בעי לא
י בעי אכיל אי בעי
לילי יום טוב ראשון
שמעון בן יהוצדק
אמ' חמשה עשר חג
לילה הראשון חובה
כאן לילה הראשון
והתם מגלן אמר קרא
הכתוב קבעו חובה:
א"ר אליעזר ארבע
אדם לאכול בסוכה
לילה אמר בירא א"ר
שולים במאי אילמי
קא אכיל אלא מאי
גימא תניא נמי הכי
תרגימא יצא שאל
סם המלך את רבי
י רגיל לאכול אלא
שאוכל סעודה אחת
ס ויום אתה ממשיך
עצמך ועכשיו אי
אחת לכבוד קונך
שיש לי שתי נשים
בציפורי ויש לי שתי
ואחת בציפורי מהו
ואפטר אמר לו לא
מסוכה לסוכה בטל
גיא ר' אליעזר אומר

ואם רצה להתענות וליצור
עולמו דקדק יס לה משול
בז"א אחרון כפ פ"ב
משמע כלל לשון אחרון
עשור כיון דמנה יליקין
י"ט הראשון של חג
ר' אליעזר בעטרה אחת
אמר ר' אחא למינה שבו
קונטרס כגון פירות ויכנס
הדיין מבכא ואי ס"ד
מ"מ משמע דאי פיר לא
מחזיק מלפניו ויכנס מיני
דאין ליה ליהוי חג

בפ' צתרא דיומא (דף עט:) מייתא
לישנא לא מפני שהלכה כן אלא
מזו לר' נדוק בו היינו משום דמתרין
הש"ס כאלו משנתנו שנויה כך:

הָאֵל כְּבִיזָהּ בְּעֵינָיָהּ"לֹא בִיחָהּ, וְלֹא
מִשְׁתַּרֵּי צִמְפָּה דְּחִישֵׁינָן דְּלִמָּא
נִגַּע דְּמִסְמִיק פ' כָּל הַצֶּשֶׁר (חֻזִּין) דְּ
קו: וּמִיָּהוּ תִמְיָה דְּהָא ר' דְּקוֹק כֶּהֱן
הִיָּה דְּפִרְשֵׁי"ו וְאִ"כ אִפִּי כְּבִיזָה שְׂרִי
צִמְפָּה בְּלָא נָט"ו כְּדָמֶר שְׁמוּאֵל הַחֶסֶד
הַתִּירוּ מִפָּה לְאוֹכְלֵי תְּרוּמָה וְלֹא
הַתִּירוּ מִפָּה לְאוֹכְלֵי טְהוֹרֹת":

תשובו בעין תדורו: צירושלמי
 יליף בגזירה שזה נאמר
 כאן תשבזי ונאמר להלן ופתח אהל
 מועד תשבזי יומם וילילה שבעת ימים
 מה יצירה שגאמרה להלן עשה זה
 את הלילות כבימים כאן יצירה האמורה
 כאן עשה זה לילות כבימים וטעמא
 דרבנן מפרש ר' יוחנן בשם רבי
 יצמעהל נאמר חמשה עשר בפסח
 ונאמר ט"ו בחג מה ט"ו הנאמר
 בפסח לילה הראשון חובה ושאר
 כל הימים רשות אף ט"ו הנאמר
 לילה הראשון חובה ושאר כל הימים
 רשות חזרייא בעו אי מה להלן עד
 שיכנס למטה כשאוה תאווה אף כאן עד
 שיכנס לסוכה בתאווה ר' יורא צבי
 אי מה להלן עד שיאכל בויט דגן מנה
 אף כאן עד שיאכל בויט דגן בסוכה:
אי בעי **אביי** ואי בעי **אביי**.

[illegible]

מלילי י"ט הראשון ובהא מיהא פליג
כמו שש פסולות לקרן י"ט ראשון
טרם ולישנא דישלים ואם השלים
לאון השלמה שחזון פ"ד פסולות
מזנין שמה פסולות למנה פ"ד לילה
גבי מנה והכא אמר" דישלים במיני
כך רבא פירש חזונו ר' אליעזר
כלומר לכתחילה קריך לאכול בסוכה
ופסולות מבוטלין ואי אפשר לדמי
דמי בעי סוכה לישלים פירות ודמי
סוכה אין השלמה מועלת בפירות ומיני
א"ה לשלים שלם פסולות אין שם דשמי
א"ה (דשמי) א"ה חזונו ר' אליעזר (דשמי)

כז.

עין משפט
נר מצוה

במז א ב מי" פ"ו מהל'
סוכה הלכה ז סמג
עשין מג עוש"ע א"ח סי'
תרלט סעיף ג:

לעזי רע"י

פרונגו"ש (פרגו"ט).
מטעמים.
שקל"ק (שינישק"ל).
ממונה על משק הבית.

רבינו חננאל (המ)

[illegible]

וְרָאִין עוֹשֵׂינָהּ סוֹכֵה
בְּחִירוֹל שֶׁל מַרְדֵּךְ. אֲשֶׁר
עָלָה מִמֶּחֱלֵה לְשֶׁרֶד
(פס.) וְלִקְחָתָהּ לָכֵם
וְכִבֵּר מִשְׁכָּבֶכֶם. (סס.)
מִשְׁמַע (לְקַדֵּם עוֹלָם)
רָא מִפְּנֵי שֶׁהִפְלִיגוּ
בְּדַבְרֵיהֶם. וְהִסְרִיחַ לִדְבָרֵם
אֲחֵרִים לְהַדֵּס הַמִּשְׁמַע
לְהַלֹּחַת כְּשֶׁלִּי וְעַל לִשְׁכָּרִי.
וְעַל כֵּן הִיא סוֹכֵה לֵךְ לְהִסְרִיחַ
דְּבַר שֶׁלָּה שֶׁמֶךְ מִרְבֵּי
פֶּקֶק חֲלוּלִין. עוֹלָם
אֲרִיבֵהּ אֶבֶן (בְּנֵת קִדְרִי).
בִּזְמַן קִשְׁוֹרֵר וְהִלֵּךְ.
לִשְׁכָּרִי גִרֵר בָּרָקִי. הַסִּבֵּל
שֶׁהוּא קָצוֹר צוֹ לִישׁ מִגִּיעַ
לְאֹרֶן (שֶׁם עֲרֵבָה). וְאֵם.
בִּזְמַן שֶׁמֶךְ פּוֹקֵקֵי בָּרִי.
וְנִמְחַס לְקוֹמָה, שֶׁעַל
דְּמִי מִגִּיעַ, שֶׁמֶסְקִי
שֶׁעַלֵּיתָ עוֹלָם וְהִסְרִיחַ
וְהִסְרִיחַ חֲרִיבֵי הַדֵּי.

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

עין משפט
נר מצוה

לכל עונשין שבתור.
 וזכר, אכל עסל א
 יו ורע, אלך מוט
 ששע שמוק גרמל נש
 פפפורט, אלל נשען
 גרמל גרמל אלל חונ
 גרמל שיי חייט (ריבונ)
 מלן שמוק חייט
 על כל' שמוה שדי
 מלוק (פסח' 28)
 קורא אמא אמא.
 זע אט שו די לחל
 לקמח שו איט נש
 (טורב' 38) מלן
 כל עיקס דסוס
 נעלן עולן עיקס
 לפ שרשן שוסן
 (סוס' 38) שוסן
 עיך דורו. כע
 שוסן דר כל שוסן
 וקורו מוה
 ידורו לורל כלן שוסן
 עשעטו ורל שמו
 (טורב' 38)

הַשְׁוֵה הַכְּתוּב אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל עֹנְשֵׁי
שְׁבוּתָהּ אֲמַר אֲבִי לְעוֹלָם סוֹכָה הַלֵּכְתָּ
וַאֲצִמְרִיד ס"ד אֲמִינָא תִּשְׁבּוּ כַּעַן תְּדוּרוֹ מִה
דִּירָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ אֶף סוֹכָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ
קמ"ל רַבָּא אֲמַר אֲצִמְרִיד ס"ד אֲמִינָא יְלִיף
חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר מַחֲגֵי הַמִּצְוֹת מִה
לְהֵלֵךְ נָשִׁים חַיִּיבוֹת אֶף כָּאֵן נָשִׁים חַיִּיבוֹת קמ"ל
וְהִשְׁתָּא דִּאֲמַרְתָּ סוֹכָה הַלֵּכְתָּא קְרָא לְמָה לִּי
לְרִבּוֹת אֶת הַגֵּרִים סד"א יְהוֹזֶרֶת בִּישְׂרָאֵל
אֲמַר רַחֲמֵנָא וְלֹא אֶת הַגֵּרִים קמ"ל יוֹם
הַכְּפוּרִים מִדְּרַב יְהוּדָה אֲמַר רַב נִפְקָא לֹא
נִצְרַכָּא אֲלֵא לְתוֹסַפְתָּ עֵינֵי סד"א הוּאִיל
וּמֵימַעַר רַחֲמֵנָא לְתוֹסַפְתָּ עֵינֵי מַעֲוֹנָשׁ
וּמֵאֻהֲרָה לֹא נִתְחַיֵּבוּ נָשִׁים כָּלֵל קמ"ל:
אֲמַר מִר כָּל לְרִבּוֹת אֶת הַקְּטָנִים וְהַתֵּנָן
נָשִׁים וְעַבְדִּים וְקְטָנִים פְּטוּרִין מִן הַסּוֹכָה ל"ק
כָּאֵן "בְּקֶטֶן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינוּךְ כָּאֵן בְּקֶטֶן שֶׁלֹּא
הִגִּיעַ לְחִינוּךְ "קֶטֶן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינוּךְ מִדְּרַבְנָן
הוּא מִדְּרַבְנָן וְקָרָא אִסְמַכְתָּא בַּעֲלֵמָא הוּא:
קֶטֶן שְׂאִינּוּ צִדִּיק לֵאמֹר כו': "הִכִּי דְּמִי
קֶטֶן שְׂאִינּוּ צִדִּיק לֵאמֹר אֲמַרִּי דְּבִי ר' יוֹאֵל
שִׁפְנָה וְאֵין אֲמֹן מִקְנַחְתּוֹ רַבִּי (שְׁמַעֲיָן) אֲמַר
כָּל שְׁנַעוֹר מִשְׁתָּנוּ וְאִינוּ קוֹרֵא אֲמַר "אִמָּא
גְּדוּלִים אֵין קוֹרֵא אֲלֵא "אִימָא" כָּל שְׁנַעוֹר וְאִינוּ
קוֹרֵא אֲמָא אֲמָא: מַעֲשֵׂה וְיִלְדָּה כָּלְתּוּ כו':
מַעֲשֵׂה לְסַתּוֹר חֲסוּרִי מַחֲסֵר' וְהִכִּי קִתְּנִי וְשִׁמְאִי
מִחֲמִיר וּמַעֲשֵׂה נְמִי וְיִלְדָּה כָּלְתּוּ שֶׁל שִׁמְאִי
הִזְקֵן וּפָתַח אֶת הַמַּעֲזִיבָה וְסִיכֵךְ עַל הַמַּטָּה
בְּשִׁבְלֵי הַקֶּטֶן: **מִתְנִי'** כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים
אֲדָם עוֹשֶׂה סוֹכְתוֹ קִבֵּעַ וּבִיתוֹ עָרָא יִרְדּוּ
גִּשְׁמִים מֵאִמְתִּי מוֹתֵר לִפְנוֹת מִשְׁתַּסְרַח
הַמִּקְפָּה מִשְׁלוּ מִשָּׁל לְמָה הִדְבֵּר דּוּמָה
לְעַבֵּד שְׂבָא לְמוֹזֵן כּוֹס לְרַבּוֹ וּשְׁפָךְ לוֹ
קִיתוֹן עַל פָּנָיו: **גַּמ'** ת"ר יֵכֵל שִׁבְעַת הַיָּמִים
אֲדָם עוֹשֶׂה סוֹכְתוֹ קִבֵּעַ וּבִיתוֹ עָרָא כִּיצַד הָיוּ
לוֹ כְּלִים נָאִים מַעֲלָן לְסוֹכָה מִצְעוֹת נְאוֹת"
מַעֲלָן לְסוֹכָה אוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ וּמִטְיִיל בְּסוֹכָה
מִה"מ ס"ד ת"ר יִתְשְׁבוּ כַּעַן תְּדוּרוֹ מִכָּאֵן אֲמַר
כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים עוֹשֶׂה אֲדָם סוֹכְתוֹ קִבֵּעַ
וּבִיתוֹ עָרָא כִּיצַד הָיוּ לוֹ כְּלִים נָאִים מַעֲלָן
לְסוֹכָה מִצְעוֹת נְאוֹת מַעֲלָן לְסוֹכָה אוֹכֵל וְשׁוֹת'
וּמִטְיִיל בְּסוֹכָה וּמִשְׁנֵן בְּסוֹכָה אִינִי וְהֵאֱמַר
רַבָּא מִקְרָא וּמִתָּנָא בְּמִטְלָלָתָא וְתוֹנִי רַב
בְּמִטְלָלָתָא ל"ק יֵהָא בְּמִגְרַם הָא בְּעִיּוּנִי

[illegible]

נגמיה למיה נגמיה למקין הוה ילפי
ממיה מוקין דכמיה צוה כי יגה
שור אשׁ: (ד) **לרבות** הגרים.
דס״ד ישראל ולל גרים כי האז גוונל
אשכחן פרק כל המנחות בלות (מנחות
דף סא: ושם) גזי מנופה דלמרי׳ אין
לי אלא בני ישראל גרים ועבדים
משוחררים מניין ת״ל המקריב וכן
בפרק הערל (יבמות דף קז: ושם)
ובספ׳ דכריתות (דף קז: דבר אל
בני ישראל אשה כי תזרע אין לי
אלא בני ישראל גיורת ושפחה
משוחררת מניין ת״ל אשה ותימה
בפרק אלו הנתנאין (סנהדרין
דף פו: ושם) גזי גורג נפש אמרינן
בני ישראל למעוטי למי שחזיו עבד
וחזיו בן חורין אכל כולו משוחרר לא
ממעט ממנו וכן בפרק בנות
כותים (בבא מציעא דף קל: ושם) בני ישראל
ממעטין בזיה ואין הנכרים מעטאין
לזיה אכל גרים ומשוחררים לא
ממעטין וכן במנחות צ״ל שתי מדות
(דף גז: ושם) בני ישראל סומכין
ואין הנכרים סומכין אכל גרים
ומשוחררים סומכין ובספ׳ דערין ואין
(דף ה: ושם) בני ישראל מעריכין ואין
הנכרים מעריכין ושמה בכל הני יס
שום דבר למרצין גרים ומשוחררים:
בבא קטן שהגיע לחינוך. כגון
קטן שאינו ריך ולא מיעוץ.
דמתינתן קמיה לה בהדיא דרך השם
להקשות ולתקן דכוחיה״פ ד״ק חגיג׳
(דף ה: ושם) דדריש כל זכור לרבות
הקטנים ופריך והתן חזן ממש
והני ודני ונעני ונעני ונעני ונעני

סב א מיי פ"ו מהל' סוכה הל' א טוש"ע
א"ח ס"ח תרמ סעיף ב:
סג ב מיי שם הל' א סמג
 עשין מב טוש"ע א"ח
 ס"י תרלט סעיף א:
סד ג מיי שם הל' ט
 טוש"ע שם סעיף ד:

ההשוה הכתוב אשה לאיש,
לכל עונשין שבהרה.
ומגלי סוכה לכתא,
ואצטריך ס"ד"א תשוב
חביב, ודרישין תשוב ענין
תדורו, מה דירה איש
ואשתו אף סוכה איש
ואשתו חיבין, קמ"ל אשה
מפדור. וס"ד אמר ס"ד"א
ניצל ר"ט ט"ו ט"ז מחג
המנוחות, מה ט"ו דחג
המנוחות נשים חיבות אף
ט"ז דחג הסוכות נשים
חיבות, קמ"ל דלא. וקרא
בדכתיב סוכה האורה,
לרבות הגרים. ומדסוכה
והלכתא יום הכפורים
גומשים חיבות בנינו

קרא, למה לי בהא
האמר האמר השל
ההכותב אשה לאיש
ועשנון שבחורה. ושנון
כן אתא קרא לחיוביה
לנשים בחוספת עניו,
והותו בין השמשות של
יום הכפרים. די' אהיל
ומימסרת קרא לאיש חוספת
כדכתיב כי על הנפש
אשר אל תענה וגו', על
עצמו של חייב חרש
ולו חוספת, מעניו
נמי מעשנון לנשים,
קמל האורח, לרבות
הנשים האחרות לעניו.
פסיקא כל קטן שאינו
צריך לאמו קריב בסוכה.
ונתניא נמי לא האורח,
כל לרבות קטנים, והתנן
שנים ועבדים וקטנים
פטורים. ושנינו אה דתני
פטורים פטורים, בקטן
שקריב לאמו, אה דתני
פטורים חייבין, בקטן שאינו
צריך לאמו. אסיקא קטן
צריך [צריך] לאמו, גון
שנפדה אורח אמו מקנתהו.
אנינו אורח אמי
אימא אמי אמי פטורים.
דאבי קטן שנוצו לחינך
מרדכא ורומיח ליה.
אז הכי כל האורח לאמי
אורח, ואומרי' ליה איצור
מביע ליה לגר שנוצרי.
בחולו של מוצו שחייב
לענות סוכה ולישב
בה. וכן שנהגו.
ולרבות מבני חלו
האורח מלמד של ישראל
דאורי' לישב בסוכה
ומפרשין דברי ר.
איצור ורבת למעלה כ.
מחנה כל שבעת המינים
שנוצו אדם סוכתו. קטן
של כל ימים נאום ומצות
אורח מעל סוכה,
גאול שחול
בסוכה.
אורח בסוכה. אורחא
למנסה (ל) לעניוין בסכרא
בסוכה,
וצדקן קרא ומשנה, אבל
נתניו לאורחוי' ליטע
בגומרא, כל ממלולא
ולא חישרון.

(א) אולי דז"ל למגרס דלא בעי קביעות א"צ סוכה ולעיוני בסברא וכו' ועי' בר"ן דהביא פירוש זה בשם ר"מ

מקפה: **משל לעבד כו'.** כלומר גשמים היורדים בזה קיטון קללה
הם משל לעבד כו' ו**אסף לו קיסוף.** של מים על פניו ובגמרא
[פסג] מפרש מי ספך למי: **גב' ומשכן בצובה.** סובר למודו ומחשכו
על צוריו לעמוד (ה) הדיינו שמעתא דאמוראי וסברה של טעמי משנה
וברייתא מה טעם זה חייב זה פטור זה אסור חז מותר: **מקרי**
ומסני. לקרות שכתב ולשונות משניות הערוכות ושגורות צפה:
במטלללא. בצובה: והטוי. הש"ס דהוא סברה לטרוח ולשגן וכן
שמעתא דאמוראי שאינן באות אלא מכלל דקדוקי שכן למדין מתוך
דברי משנה דממנו מלתא למלתא: **זר ממטלללא.** אם ירצה
למטעבר הוא ומאטעבר פטור מן הסיכה והאזיר יפה לו להרשיב
דעמו. קא סלקא דעתיה תניי היינו משכן: **לזר למיגרם כו'.**
כלומר תרי גוויי שינוי הוו למיגרם גמרא הכידרה לו כזר והיינו
שמעתא דריך סוכה והיינו משכן: **לעיוני.** זר ממטלללא:
זר פלוני אסור ומותר אבל לעיוני בטעמים זר ממטלללא:
מנא

מסורת הש"ס

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כמ.

עין משפט גר מצוה

סא א ב מ"י פ"ו מ'ל'
סוכה הלכה ה טור
ש"ע א"ח סי' תל"ט
כ"ה
ב ג מ"י שם הלכה ו
טו"ש שם ט"ף ה'
כ ד מ"י שם טו"ש שם
ספ"ק ו'
סא ה ו ז מ"י שם
טו"ש שם ט"ף ז'
וכנסיה:

תורה אור השלם

1. ועברתי בארץ מצרים
בבליקה הזה ודברתי
כל בבור מצרים
מאמר ועד בהמה
ובכל אלהי מצרים
אעשה שפטים אני יי'
שמות י"ב
2. בזה אמר יי' אל
דרך הגוים אל תלמדו
ומאותות השמים אל
תחתו כי יחתו הגוים
מחוקיה: ירמיהו י"ב

לעזי רש"י

קרושי"ל. כנורה.
לנטיד"ר. א. פנס.

רבינו חננאל (המשך)

דרכו גמליאל ו' אליעזר.
פ"קא לעבד שבא למוצו
כוס [לדבר] ושפר קיתון
בפניו. תנא אמר לו אי
אפשי בשמורש. חגי מפני
ד' דברים בעלי בתים
לוקח ונמסרין למלכות.
על שמשחין בידם שטרות
פרועין, ושמלחין בברית,
ושפוסקין צדקה ואינן
נזנחין, ושפסדו בידו
למחות ואינו מוחה. בזמן
שמאורות לוקח סימן רע
לאומות, משל למח הדבר
דומה למלך ששעה שחמה
[וכו']. בזמן שחמה
לוקח סימן רע לאומות,
שחמה מנין לחמה.
לכנה לוקח סימן רע
לשונאי ישראל, שישאל
מונין ללכנה. לוק בבזוח.
סימן רע לבני מורה.
במערב, לבני מערב.
באמצע, לכל העולם.
לקח כמין דם, חרב בא
לעולם. כמין שק, רעב
בא לעולם. לקח בכניסות,
פורענות שוהה לבוא.
ביציאות, פורענות ממהרת
לבוא. ויש אומרים חילוף,
ובזמן שפושין צדק מקום,
אין מתיראין מכל אלו.
שנאמר, ומאותות השמים
אל תחתו וגו', הגוים יחתו
ולא ישראל יחתו. ת"ר
בבבלי ד' דברים חמה
לוקח, על אב בית דין שמת
ולא נספד כהלכה, ועל
נערה המאורסה שצדקה
בעיר ואין מושיע לה, ועל
משכב זכור, ועל שני אחים
שנשפך דמן באחת, ועל
ד' דברים מאורות לוקח,
על כותב פלסטר, ועל
מעידי שקר, ועל מגדלי
בהמה גסה, ועל קוצצי
אילנות טרבים.

מנא דמיבא. קערות לאחר שאכלו צהן צריך להוציאם מן הסוכה משום מילואם כך פירש צוקנטערס וי"מ כגון קדירות ואגני דלישא וטעמא דענין מדורו צעירן והני אין רגילין להיות צדיק דירה אלא צימא יס להם לדנס וכן פירש בה"ג כגון קדרי וספורי וזי טויו וזי

תפי: ואמרי לה בר ממשללחא. אין שרגא מעניינא דלחריס דמנא דמיכלא צר ממטללחא היינו בשעה שאין משתמש צהן דבשעת סעודה אוכל צקערה צסוכה אכל שרגא צעודו דולק ומשתמש לו לאורו אסור דמוכח לקמן פרק לולב וערבה (ד' מח. ושם) דמן גבי צציעי של חג גמר מלככול לא ימיר סוכתו משום דאי מתרמי ליה סעודתא אכלי צגווה אכל מוריד את הכלים מן המנחה ולמעלה מפני כבוד יום שחרה כמין עזמו לקראמו למקום שישעוד שם הלילה ואמרין צגמרנא אין לו מקום להוריד כלי וצריך לאכול (א) צה ציוס טויו האחרון מה יעשה ויוכיח שציוס כמסויף על המנחה לעשות סוכה שמונה ימים מדליק צה את הנר ומדמשצי לה היכירא צשעת הדלקה שמע מינה דאסור צחג ושמא היינו טעמא דמשום דמוקמין צסוכה קטנה ומיישינן שאל משרף סוכתו ומדע דהללקה דוקא מדלא נקט מעייל את הנר דננקיט המס מעייל צה מאני מיכלא:

הדרן עלך הישן

ת"ר בזמן שהחמה לוקה סימן רע לכל העולם כולו משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שצעה סעודה לעבדיו והניח פנס לפניהם כעס עליהם ואמר לעבדיו מלך פנס מפניהם והיושיבם בחושך תניא רבי מאיר אומר כל זמן שמאורות לוקח סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שמלומדין במכותיהן משל לסופר שבא לבית הספר ורצועה בידו מי דואג מי שרגיל ללקות בכל יום ויום הוא דואג (א) תנו רבנן בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי כוכבים לבנה לוקה סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שישאל מונין ללכנה ועובדי כוכבים לחמה לוקה במזרח סימן רע ליושבי מזרח במערב סימן רע ליושבי מערב באמצע הרקיע סימן רע לכל העולם כולו פנוי דומין לדם חרב בא לעולם לשק חיצי רעב באין לעולם לזו ולזו חרב וחיצי רעב באין לעולם לקה בכניסתו פורענות שוהה לבא ביציאתו ממהרת לבא וי"א חילוף הדברים ואין לך כל אומה ואומה שלוקה שאין אליה לוקה עמה שנאמר (ב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ובזמן שישאל עושין (א) רצונו של מקום אין מתיראין מכל אלו שנאמר (ב) אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים חמה לוקה עובדי כוכבים יחתו ואין ישראל יחתו (א) ת"ר בשביל ארבעה דברים חמה לוקה על אב בית דין שמת ואינו נספד כהלכה ועל נערה המאורסה שצדקה בעיר ואין מושיע לה ועל משכב זכור ועל שני אחים שנשפך דמן באחד ובשביל ארבעה דברים מאורות לוקח על כותבי (א) (פלסטר) ועל מעידי עדות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בא"י ועל קוצצי אילנות טובות ובשביל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות על משהי שטרות פרועים ועל מלוי ברבית ועל

כי הא כו'. דבשמעתא איכא גמי ריהטא צלא טרסא ואיכא עיון טערסא: כי הוו קיימי מקמי דרב חסדא. צתר דאגמרניהו דשמעתא: מרהטי צגמרנא. מה ששמעו מפיו דבר פלוני אסור דבר פלוני מותר: והדר מעייני צבסרנא. מה טעמו של דבר ואם יש להשיב כלום: מאני משחיא. כוסות: צמטללסא. לפי שאין מאוסים: מאני מיכלא. קערות לאחר שאכלו צהן צריך להוציאן: לצר ממטללסא. חוץ לסוכה: חסדא. כד של חרס שזאבין צו המים: ושחיל דלי של עץ: שרגא. נר של חרס שקורין קרושי"ל: סוכה קטנה. של שיעור מונומס ז' טפחים אסור להניח צמוכה: מקפה של גריסין. ממהרת לקלקל צגשמים מעט: ציצווא. קסמין של סך היה משייר על המאכל: רב יוסף מאניני דעת היה דמינא צב' ערבי פסחים (פסחים ק"ג): שלשה ציצוניה לזו עד שזאור. עד שעלה עיניהן אינן חיים הרחמנין והרתמנין ואניני הדעת שאינם יכולין לצבול שום דבר מילואם ואמר רב יוסף כולו איתנהו צי: וירדו גשמים. וירד מן הסוכה לגמור סעודתו צצית וכשיצב לו פסוק גשמים אין מטרין אותו להפסיק ולעלות עד שיגמור: ציצוניה לזו עד שזאור. עד שעלה עמוד השחר: או עד שיעור. משינתו הא אם הקין אפילו היה צצתי הלילה יקום משינתו ועלה ויסן צבסוכה:

הא שמע עד שזאור ועלה עמוד השחר. ועל כרחיק עד שיעור הוא דמינא צה דלליכ מאי ועלה עמוד השחר: סרסי. צתמיה שני דברים אלו הן סותרים זה את זה שזאור משמע שהאיר לו המזרח ועלה עמוד השחר שמע קודם לכן: אלא. על כרחי שיעור קמי וסיק עד שיעור משיעלה עמוד השחר אצדקו אס הקין משינתו צלילה דאין מטרין ואס עלה השחר ולא ניעור אין מקיין אותו: מי שפך למי. עבד לרבו והכי אחר משל לעבד שזה עושה לרבו עבדות שאינו עובדו כהוגן כך צידע שאין ישראל עובדין כשורה או דלמא הכי קאמר ושפך לו רבו קיתון על פניו לומר לא מלפני דאי אפשי צשמוש וירידת גשמים היא שפיכת קיתון ומכל מקום סימן קללה הוא ומיהו פירושא דמתניתין משיעלה לן שפיכת הקיתון מאי היא ישיבת הסוכה או ירידת גשמים: צומן שהחמה לוקה כו'. משום דלאירי הכא צסימני קללה נקט לה: והניח פנס. לנטיד"ר (א): ופושט צחשך. כך כשהחמה לוקה אינה מאירה כל כך: מפני שמלומדים צמכותיהם. כל מיני פורעניות צבאין צעולם יס להם לישראל לדאוג ולומר לא צה סימן זה אלא צבצילנו יותר משאר אומות מפני שהן רגילין ללקות יותר מכולם: משל לסופר. מלמד חינוקות: ורצועה צידו. להכות: מי דואג. אי זה מהן ירא שרגיל ללקות: לוקה צמורה. צצקא כשהחמה צמורה: צאמצע הרקיע. צחלות היום כשעומדת צראש כל אדם: לשק. עשי מנוח של עוים והוא דומה לשחור: חילי רעב. שמחירין פנים: לקה צכניסוס. צצקיעתו: פורענות שוהה לבא. כדרך ששוהה הסימן להראות עד כלות היום: צצילאסו פורענות ממחרת לבא. כדרך שנימיר הסיון לבא: ויש אומרים חילוף הדברים. לקה צכניסוסו ערצית פורענות ממהרת לבא שהסימן כשם שאין לו שהות לשמש ציוס שסמוך לשקיעתו הוא כך אין שהות לפורענות לבא. צצילאסו שחרית פורענות שוהה לבא כשם שיש לחמה עוד שהות ציוס: אלא. שיה המליך צצדה כגון סמאל שהוא שר של עשו: אל דרך הגוים אל תלמדו. לעשות כמעשהו ומשמעו רצונו מאותות השמים אל תחתו: צבציל ד' דברים. לא שמעתי טעם צדבר: מאורות. ירח וכוכבים: צוכצי פלסטר. שטרות מוויפס ומכתבי עמל לשום דופי על אדם לכתוב צשמו מה שלא צוה: מגדלי צחמה דקה. מתריצין את הארץ שאין יכולין לשמור מלרעות צצדה צחיריהם: ועל קוצצי אילנות טרבים. ועל שלהן שמשחיתין הן וגרסין צכועטין צבקצי"ה וצברכתו שמוע טרבו: על משהי שטרות פרועים. אלא כדי לחזור ולגבות פסם אחרת: ועל מלוי צכריים. ועל צכריים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות על משהי שטרות פרועים ועל מלוי ברבית ועל

(א) צציל דרנא ורמי וכן העמיק צעין ובעל סה"ד הגיה דרמי צר חמה כי הו קימל וזי, (ב) צצקמן מח, (ג) צצוספתא פ"צ, (ד) צע"י פרש"י צצנת קנ: ד"ה שמי צדי אדם, (ה) מכלתא פ"י צה, (ו) צצנת קט, (ז) צצמס' ד"ה פ"צ, (ח) צצערך חמא פלסטר,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואמר וזי וצריך לזכור שם ציוט:

מוסף רש"י

אי אפשי בשמורש. כלומר כשהגשמים יורדים לסוכה הכל יוצאין ונראה שאין הקי"ם חסן ששמשם לפני (ונוח"ב. ב). הדרן עלך הישן

רבינו חננאל

כי הא דרבא בהדי רמי, כי הוו קיימי מקמי רב חסדא, הוו מרתין לישיא דגמרא, והדר יתבי ומעייני בסרנא, אמר רבא מאני משחיא במטללחא, מאני מכלא בר ממטללחא, שרגא שיר בסוכה גדולה, בסוכה קטנה חוץ לסוכה, ירדו גשמים מאמתי מותר לפיכח כו'. תנא מטרסח המקפה של גריסין, וכן אי הוה נשיב יוקא וקא מייחי ציבי באפיה, מותר לפיכח. ת"ר היה אוכל בסוכה וירדו גשמים וירד, ופסקו גשמים, אין מטרין אותו לעלות (א) עד שיאור ויעלה עמוד השחר. ירושלמי לא סוף דבר שטרסח מקפת גריסין, אלא אפי' מקפת כל דבר. תני כשם שמטין מפני הגשמים, כך מפנים מפני השרב ומפני היתורין, רבן גמליאל וי' אליעזר היו נכנסין ויוצאין כל הלילה. חד מהלמידיון דר' מאנא הורי לחד מן קרוביהו דבשיא יצא אין מטרין אותו לחזור, ולא שמע הא

(א) נראה דחסר מלן וצ"ל עד שיגמור סעודתו היה יסן חסד הסוכה וירדו גשמים וירד אין מטרין אותו ונראה עד שזאור כו'.

כט:

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

מסורת הש"ס

- (א) (נעטין לנ), (לח);
(ב) (נע"י חס"י לקמן לא);
(ג) (לח"ה לנ), (א) (לקמן לא);
(ד) (לקמן לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ה) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ו) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ז) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ח) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ט) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(י) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ).

תורה אור השלם

- וענין יירשו ארץ ונתענגו על רב שלום; תהלים לו יא
- ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי קנח ושמוחתם לפני אלהיכם שבועת ימים; ויקרא כג מ

הגהות הב"ח

- (א) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ב) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ג) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ד) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ה) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ו) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ז) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ח) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(ט) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ);
(י) (לח"ה לנ), (ז) (לח"ה לנ).

לעזי רש"י

- אישקוב"א. מטאטא.

מובן רש"י

- נקטם ראשו. הגבור שבו, אם נחמך ראש שני עליו הגבורה מכלול קורא ראשו (סידור רש"י סי' רנ"ט). הדר בעיניו מזה הדורה בעיניו, הואיל ומחמך שם שמים עליו (לקמן דף טז).

עין משפט ונר מצוה

- א א מ"י פ"ח מהלכות לולב הלכה א סמך עשין מד טו"ט א"ח ס"י תרמט סעיף א;
ב ב מ"י וסמך שם טו"ט א"ח ס"י תרמט סעיף א;
ג ג מ"י וסמך שם טו"ט א"ח ס"י תרמט סעיף א;
ד ד מ"י שם הלכה ג סמך שם טו"ט א"ח ס"י תרמט סעיף א;
ה ה מ"י שם הלכה ט סמך שם טו"ט א"ח ס"י תרמט סעיף א ג;
ו ו מ"י שם הלכה ט סמך שם טו"ט א"ח ס"י תרמט סעיף א ג;

רבינו חננאל

- ועל ד' דברים ממות בעלי בתים יורד לטמון, על עושקי שכר שכיר, ועל כובש שכר שכיר, ועל פורק עול מוצאור ונתנו בצואר חבירו, וגסות הרוח כנגד כולן, ופשוטן הן. הדרן עלך הישן לולב הגזול וחיוב הכר' ואוקימנא היבש משום דבעינן הדר וליכא. גזול נמי ביום טוב ראשון כתיב לכם, והאי לאו שלכם.

ועל שהיה ספק בידם למחות ולא מוחו ועל שפוסקים צדקה ברבים ואינן נותנין אמר רב בשבילי^(א) ארבעה דברים נכסי בעלי בתים יוצאין לטמון על כובשי שכר שכיר ועל עושקי שכר שכיר ועל חביריהן ועל גסות הרוח וגסות הרוח כנגד כולן אבל בעניים כתיב יענוים יירשו ארץ והתענגו על רוב שלום:

הדרן עלך הישן

לולב הגזול. לולב קף של תמרים והדר מני הדס וערבה באפי נפשיהו: גזול. פסול ולקחתם לכם כתיב משלכם: יבש. דענין מזה מהודרת דכתיב (שמות טו) ואנוהו: של אשירה. אילן שעובדין אותו ע"י^(ב) וצמחיה^(ג) מפרש טעמא: ושל עיר הנדבה. משום דלשרפה קאי דכתיב (דברים יג) ואת כל שללה תקבצו^(ד) ולולב צעי שיעור ד' טפחים כדלקמן (דף לז): וכיון דהאי לשרפה קאי אין שיעורו קיים דכשרוף דמי: נקטם ראשו. פסול דלא היו הדר: נפרצו עליו. משדירה ואינם מחזירין

אלא על ידי אגודה כי חופיא שקורין אשקוב"א ללוו הדר הוא: נפרצו עליו. מחזירין הן בשדירה אלא שלמעלה הן נפרדין לכלא ולכלא כענפי אילן: יאגדנו מלמעלה. אם נפרצו עליו יאגדס שיהו עולין עם השדירה כשאר לולבין: צניי הר בצרור. מפרש בגמרא [לז] צניי דקליס: נשרות. לולבין שלהן ואש"פ שעלין שלהן טפחים מאד ואין עולין עם ארכה של שדירה: כדי לנענע זו. מפרש בגמרא [לז] שלשה טפחים תהא השדירה כנגד אורכו של הדס וטפח יותר כדי לנענע דענין נענוע כדלקמן (דף לו): מעלה ומוריד מוליך ומציא לעזר רוחות רעות וטללים רעים: גב' קפסין וסני. פסול: לא שנה צי"ט ראשון. דחויזה מדאורייתא: לא שנה צי"ט שני. דלייתה כנטיילת לולב אלא מדרבנן כדיוס הראשון כתיב ויקרא [כג] בשלמא יבש. פסול דכרצנן נמי כיון דמזהו הוא משום זכר למקדש צעין הדור מזה: אמאי לא. מהיכא חיתי למיפסליה: שנאמר

והשתא הוה ועבדיהו חופיא קני מעיקרא הוה והשתא חופיא והיינו שחלק כל עלה ועלה לשנים לפי שכל עלי הלולב כפולים ועמד וחלק אותם שכן דרך לעשות חופיא: קפסין ותני לא שנה צי"ט ראשון וצ"ש ב"ש שני. משמע דדייק מדקתני סמך ולא מפליג ומימיה הא אמרינן לקמן (דף לו) ניקב וחסר כל שהוא פסול אע"ג דצי"ט שני כשר כדאמרינן לקמן (דף לו) בגמ' דר' חנינא מטביל ביה ונפיק ביה ומוקי מתני' צי"ט ראשון ואי דייק מדקתני גזול ולא קתני שאל הא לקמן בסוף הסוגיא דייק רב נחמן בר יצחק הכי אכל הכא (א) לא אסיק אדעתיה ואי משום דקתני גזול דומיא דיצב הכי נמי גבי נקב קתני עלתה חזוית על רובו דמפסיל אף צי"ט שני משום הדר ומייהו בירושלמי משמע קתא דמשום חזוית לא מיפסיל אלא צי"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק בר נחמן בשם ר' שמואל כל הפסולין אינן פסולין אלא צי"ט ראשון בלבד תמן אמרין רובו מזה אחד חוטמו כרצו והיינו במקום אחד דאמרינן לקמן (דף לה) גבי חזוית ומייהו אי יוס ראשון דיוקא על כרחק הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחצי כחסר ולא מסתבר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה הכי קפסין ותני כמו שמואל דשמעין דמוקי מתניתין דגזול צי"ט ראשון ומכשר צי"ט שני אי נמי כרישא דמשנה שייך לדקדק מדתני סמך ולא מפליג אלא כולהו אחריני אידי דלא מפליג כרישא לא מפליג כסיפא ושונה דבריו סמך אף על פי שיש לחלק:

בעינין הדר וליכא. משמע דפשיטא ליה דענין הדר לכולהו יומי ולכס משלכס לא מיתוקס אלא צי"ט ראשון וכן ולקחתם דממעטין מימיה חסר דענין לקיחה תמה לא מיפסיל אלא צי"ט ראשון כדאמרינן לקמן בפירקא (דף לו) ר' חנינא מטביל ביה צי"ט שני ונפיק ביה ומימיה מאי שנה זה מזה הא כולהו בהדי הדדי כתיבי כחד קרא ולקחתם לכס ביום הראשון פרי עץ הדר זה משום דמשמע ליה דהני דכתיבי מקמי ביום חזוית עליה קיימי אכל הדר בתריה כתיב אחתי קשיא מדכתיב ולקחתם דרשינן בהקומץ רבה (מנחות דף טז) ולקמן בפירקין (דף לו) דלרצעה מינין שבלולב מעכצין זה את זה דענין לקיחה תמה וצליה פירקין (דף מא) וצריש לולב וערבה (לקמן ד' מג) דרשינן נמי מדכתיב ולקחתם לשון רבים שמהא לקיחה לכל אחד ואחד מדלא כתיב ולקחתם לשון יחיד כי היכי דדרשינן פירק רבי ישמעאל (מנחות דף טז) ספירה לכל אחד ואחד מדכתיב וספירתם ואם כן בשאר הימים תסיגי בזמן אחד וצליקתה של אחד בשביל כולם לכך נראה דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא בגבולין ושאר יומי דרצנן זכר למקדש כדאיתא בריש לולב וערבה (לקמן דף מד) הלכך בעיקר הלכיה בגין ד' מינין ולקחתם לכל אחד תקון בשאר יומי כעין דאורייתא וכן בהדר משום הדור מזה אכל כחסר ובשאל לא תקון ובגזול פלוגתא דשמעין דרבי יוחנן סבר דתקון משום מזה הנאה עצירה ושמואל סבר דלא תקון דמתוך שיואל בשאל יואל נמי בגזול: משום

לולב יבש פסול. ומפרש בגמרא משום דאיתקש לולב לאתרוג דכתיב ביה הדר ולא כמו שפירש הקונטרס משום דכתיב (שמות טו) זה אלי ואנוהו דלין ואנוהו אלא לכתלה ולא מיפסל דכתיב כדמוכח פ"ק (לעיל דף א): דלמרי רבנן לולב מזה לאוגדו משום שנה

ועל שהיה ספק בידם למחות ולא מוחו ועל שפוסקים צדקה ברבים ואינן נותנין אמר רב בשבילי^(א) ארבעה דברים נכסי בעלי בתים יוצאין לטמון על כובשי שכר שכיר ועל עושקי שכר שכיר ועל חביריהן ועל גסות הרוח וגסות הרוח כנגד כולן אבל בעניים כתיב יענוים יירשו ארץ והתענגו על רוב שלום:

הדרן עלך הישן

לולב הגזול. לולב קף של תמרים והדר מני הדס וערבה באפי נפשיהו: גזול. פסול ולקחתם לכם כתיב משלכם: יבש. דענין מזה מהודרת דכתיב (שמות טו) ואנוהו: של אשירה. אילן שעובדין אותו ע"י^(ב) וצמחיה^(ג) מפרש טעמא: ושל עיר הנדבה. משום דלשרפה קאי דכתיב (דברים יג) ואת כל שללה תקבצו^(ד) ולולב צעי שיעור ד' טפחים כדלקמן (דף לז): וכיון דהאי לשרפה קאי אין שיעורו קיים דכשרוף דמי: נקטם ראשו. פסול דלא היו הדר: נפרצו עליו. משדירה ואינם מחזירין

אלא על ידי אגודה כי חופיא שקורין אשקוב"א ללוו הדר הוא: נפרצו עליו. מחזירין הן בשדירה אלא שלמעלה הן נפרדין לכלא ולכלא כענפי אילן: יאגדנו מלמעלה. אם נפרצו עליו יאגדס שיהו עולין עם השדירה כשאר לולבין: צניי הר בצרור. מפרש בגמרא [לז] צניי דקליס: נשרות. לולבין שלהן ואש"פ שעלין שלהן טפחים מאד ואין עולין עם ארכה של שדירה: כדי לנענע זו. מפרש בגמרא [לז] שלשה טפחים תהא השדירה כנגד אורכו של הדס וטפח יותר כדי לנענע דענין נענוע כדלקמן (דף לו): מעלה ומוריד מוליך ומציא לעזר רוחות רעות וטללים רעים: גב' קפסין וסני. פסול: לא שנה צי"ט ראשון. דחויזה מדאורייתא: לא שנה צי"ט שני. דלייתה כנטיילת לולב אלא מדרבנן כדיוס הראשון כתיב ויקרא [כג] בשלמא יבש. פסול דכרצנן נמי כיון דמזהו הוא משום זכר למקדש צעין הדור מזה: אמאי לא. מהיכא חיתי למיפסליה: שנאמר

והשתא הוה ועבדיהו חופיא קני מעיקרא הוה והשתא חופיא והיינו שחלק כל עלה ועלה לשנים לפי שכל עלי הלולב כפולים ועמד וחלק אותם שכן דרך לעשות חופיא: קפסין ותני לא שנה צי"ט ראשון וצ"ש ב"ש שני. משמע דדייק מדקתני סמך ולא מפליג ומימיה הא אמרינן לקמן (דף לו) ניקב וחסר כל שהוא פסול אע"ג דצי"ט שני כשר כדאמרינן לקמן (דף לו) בגמ' דר' חנינא מטביל ביה ונפיק ביה ומוקי מתני' צי"ט ראשון ואי דייק מדקתני גזול ולא קתני שאל הא לקמן בסוף הסוגיא דייק רב נחמן בר יצחק הכי אכל הכא (א) לא אסיק אדעתיה ואי משום דקתני גזול דומיא דיצב הכי נמי גבי נקב קתני עלתה חזוית על רובו דמפסיל אף צי"ט שני משום הדר ומייהו בירושלמי משמע קתא דמשום חזוית לא מיפסיל אלא צי"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק בר נחמן בשם ר' שמואל כל הפסולין אינן פסולין אלא צי"ט ראשון בלבד תמן אמרין רובו מזה אחד חוטמו כרצו והיינו במקום אחד דאמרינן לקמן (דף לה) גבי חזוית ומייהו אי יוס ראשון דיוקא על כרחק הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחצי כחסר ולא מסתבר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה הכי קפסין ותני כמו שמואל דשמעין דמוקי מתניתין דגזול צי"ט ראשון ומכשר צי"ט שני אי נמי כרישא דמשנה שייך לדקדק מדתני סמך ולא מפליג אלא כולהו אחריני אידי דלא מפליג כרישא לא מפליג כסיפא ושונה דבריו סמך אף על פי שיש לחלק:

בעינין הדר וליכא. משמע דפשיטא ליה דענין הדר לכולהו יומי ולכס משלכס לא מיתוקס אלא צי"ט ראשון וכן ולקחתם דממעטין מימיה חסר דענין לקיחה תמה לא מיפסיל אלא צי"ט ראשון כדאמרינן לקמן בפירקא (דף לו) ר' חנינא מטביל ביה צי"ט שני ונפיק ביה ומימיה מאי שנה זה מזה הא כולהו בהדי הדדי כתיבי כחד קרא ולקחתם לכס ביום הראשון פרי עץ הדר זה משום דמשמע ליה דהני דכתיבי מקמי ביום חזוית עליה קיימי אכל הדר בתריה כתיב אחתי קשיא מדכתיב ולקחתם דרשינן בהקומץ רבה (מנחות דף טז) ולקמן בפירקין (דף לו) דלרצעה מינין שבלולב מעכצין זה את זה דענין לקיחה תמה וצליה פירקין (דף מא) וצריש לולב וערבה (לקמן ד' מג) דרשינן נמי מדכתיב ולקחתם לשון רבים שמהא לקיחה לכל אחד ואחד מדלא כתיב ולקחתם לשון יחיד כי היכי דדרשינן פירק רבי ישמעאל (מנחות דף טז) ספירה לכל אחד ואחד מדכתיב וספירתם ואם כן בשאר הימים תסיגי בזמן אחד וצליקתה של אחד בשביל כולם לכך נראה דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא בגבולין ושאר יומי דרצנן זכר למקדש כדאיתא בריש לולב וערבה (לקמן דף מד) הלכך בעיקר הלכיה בגין ד' מינין ולקחתם לכל אחד תקון בשאר יומי כעין דאורייתא וכן בהדר משום הדור מזה אכל כחסר ובשאל לא תקון ובגזול פלוגתא דשמעין דרבי יוחנן סבר דתקון משום מזה הנאה עצירה ושמואל סבר דלא תקון דמתוך שיואל בשאל יואל נמי בגזול: משום

מסורת הש"ס

החליל פרק חמישי סוכה

נא.

עין משפט
גר מצוה

א ג א ב מיי פ"ג מהל' כלי
המקדש הלכה ג סמג
עין קטן:
ד ג מיי שם פ"ג מהל' כלי
אסורין ב"ה ג' ג'
ה ד מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה יג:
ו ה מיי פ"ג מהלכות כלי
המקדש הל' ו סמג עין
קטן:
ז ו מיי פ"ח מהלכות לולב
הלכה יג:
ח ז מיי פ"ח מהלכות כלי
המקדש הלכה ו:
ט ח מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה יד:

רבינו חננאל

חנניא היא, דהנן עברין
פרק שני עבדי כהנים
היו דברי ר' מאיר, ור'
יוסי אומר משפחת בית
הפגרים, ור' חנניא בן
אנטיגוס אומר לר' מאי
לאו בהא פליגי, דמאן
דאמר עבדים היו, פ'י
אלו המכים באבוב, קסבר
עיקר שירה בפה, והלוי
הם משוררים, פ'י ואילו
המכים באבוב אף על
פי שהן עבדים הותרו
שהיו אין הסמיכה עליהן,
ומאן דאמר לר' חנניא
היו, קסבר עיקר שירה בכלי
לפיכך לר' חנניא, והסביר
דבתי פליגי, אי הכי ר'
יוסי דקתני כשרין היו
מאי קאמר (נ"א): קא
סברין כר', כמו שהוא
מפורש בערין פרק שני.
ור' ירמיה אומר מחלוקת
בשיר של בית השואבה,
אבל בשיר של קרבן
דברי הכל עבודה היא
ודחיא שבת, מיתבי חיל
של בית השואבה דוחה
שבת דברי ר' יוסי בר'
יהודה, והכמים אומרים
אפילו יום טוב אינו דוחה,
תיובתא דרב יוסף תיובתא,
בחילול של בית השואבה,
אבל בשיר של קרבן
דברי הכל דחי, ואסיקא,
תיובתא דרב יוסף בתרתי
שירה בכלי מאי טעמא,
דכתיב ויאמר (חזקיהו)
להעלות העולה (על
העולה החל שיר ה') וגו'.
ומאן דאמר עיקר שירה
בפה מאי טעמא, (דכתיב
ויהי כאשר למחצצרים
ולמשוררים להשמיע קול
אחד, (6) והכי קאמר,
להעלות העולה החל
שיר ה', בפה, ועל
ידו כלי דוד, לבסומי
קלא, ואידך אמר לך,
אדרבה משוררים (דומיא)
למחצצרים, מה מחצצרים
בכלי אף משוררים בכלי,
מתני' מוצאי יום טוב
הראשון של חג היו יורדין
לעזרת (ישראל) [גנים]
ומתקנין שם תיקון גדול.

(6) חסר כאן וי' ולפיכך נמי
הא תנאי ויאמר חזקיהו וכו'
הכי קאמר וכו'.

בתנאי עבדי כהנים היו. משנה היא פרק שני דערין (דף י.)
ותימה דהכא מסקינן דכ"ע עיקר שירה צפה והתם
קמי רישא דחליל מכה בשמונה ימי החג ואי אפשר בלא שבת וי"ל
דהא מפרש טעם משום דאין שבת במקדש וצירושלמי פריך ומשני

מעלין מדובן, ראוהו עומד על
הדוכן עם הלויס אין
זריך לצדוק אחריה לא להשיאו מיוחסת
וליתן לו מעשר ראשון דודאי לוי הוא
שמפי דבר זה לא הרגילו עבדים
לעמוד שם כך פירש בקונטרס משמע
שזוהי לומר דפליגי דכתיב דמר סבר
אין להעמיד עבדים לדוכן דחיישין
שמה יעלוס ליוחסין ולמעשר ומר סבר
לא חיישין למעשר אלא חיישין
ליוחסין ומר סבר אף ליוחסין לא
חיישין ואין להשוו משמע כן דקאמר
והכא דהא קא מפינני מר סבר הכי
הוה מעשה ומ"ס הכי הוה מעשה
משמע שהמעשר (אין תלוי בהעלאה
אלא העלאה תלויה במעשר) דמר סבר
הכי הוה מעשה שהלויס היו בקיאים
בכלי שיר ומר סבר עבדים היו
בקיאים יותר מן הכל והעמידום ומיהו
פרק שני דערין (דף יא. וספ) משמע
כפירש הקונטרס דגרס והכא במעלין
מדוכן למעשרות וליוחסין קמפינני
ומיהו גס לפי מה שפירשתי שם
יש לישב:

למחצצרים ולמשוררים, והכא
לא כתיבי כלים
ותלויות לא כלי שיר ניהו שהם
למקצועות התמידין והמוסקין כן פירש
בקו' ומי' קרא גופיה כמובן בכלי שיר
דקרא הכי כתיב דכתיבי הימים (ב' ה')
גבי שלמה כאשר למחצצרים ולמשוררים
להשמיע קול אחד להלל ולהודות לה'
וכהנים קול בתלויות ובמלכותם
ובכלי השיר וזהלל לה' כי טוב כי לעולם
חסדו וי"ל דדייק מדחלקם לז' הילוליס
דמעיקרא כתיב גבי שירה צפה
להשמיע קול אחד להלל להודות לה'
ולתת הכי כתיב גבי כלי השיר וזהלל
לה' שם מיינה דעיקר שירה צפה
וכלי השיר לצדוקי קלא:

מבליא מכנסיהם וכו' ומהמיינין.
תימה דלא חשיב נמי
(ט) כמות שגם היא היתה של שש:
שעליהן ה' ה' עומדין בבתי
שיר, לשמעת בצי

השואבה אצל דוכן לשיר דקרנן אצל
המוצא היה כן פירש בקונ' וצמס'
מדות (פ"ג מ"ו) מן ומיית לה צפ"ק
דיומא (דף טו.) ראצ"י אומר מעלה
היתה שם גבוהה אמה ודוכן נמוך
עליה ואותה מעלה היתה צין עזרת
ישראל לעזרת כהנים:

קרא

ה' בפה על ידי כלי דוד מלך ישראל לבסומי קלא ואידך נמי היה
כאחד למחצצרים ולמשוררים הכי קאמר משוררים דומיא דמחצצרים מה
מחצצרים בכלי אף משוררים בכלי: **מתני'** (6) מי שלא ראה שמתח בית
השואבה לא ראה שמחה מימי' במוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו
לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול מנורות של זהב היו שם וארבעה
ספלים של זהב בראשיהם וארבעה סולמות לכל אחד ואחד וארבעה ילדים
מפירחי כהונה ובידיהם כדים של מאה ועשרים לוג שהן מטילין לכל ספל
וספל (6) מבליא מכנסיהם כהנים ומהמיינין מהן היו מפקיעין ובהן היו מודליקין
באבוקות

עבדי כהנים היו. [משנה]
במסכת ערין היא על אחוזה כלי שיר בשעת שיר של קרבן קיימין:
משפחת בית הפגרים ומשפחת בית ציפריא, זה שם המשפחות:
ומאמאוס היו, זה שם מקומם: **ומשיאין לכהונה**, ישראל מיוחסין היו
שנשיהם אלמנות וצנונים ראיות

לנישא לכהנים: לויס היו. אצל
ישראלים פסולין לכך: **מעלין מדוכן**,
הראוהו עומד על הדוכן עם הלויס א"ל
למת לו מעשר ראשון דודאי לוי הוא
שמפי דבר זה לא הרגילו להעמיד שם
כי אס לויס כדי שלא יטעו בהם בני
הדם להחזיקם כלויס ואינם לויס: ומ"ד
ישראל היו, סבר מדוכן ליוחסין מעלין
שמפי דבר זה לא הרגילו להעמיד
שם עבדים: **אצל לא למעשרות**, שלא
מהרו מלהעמיד שם ישראל: **ומאן
דאמר עבדים היו**, קסבר אין סומכין
על הדוכן מלדכוק אחריה להעלותן
ליוחסין הלכך לא מהרו על כך: **ור'
ירמיה אמר כו'**, לעיל [ג]: קאי אפלוגמא
דכתיב יוסי ברבי יהודה ורצנן ופליג
דכתיב יוסף: הכי גרסינן דכתיב יוסי
סבר שמה יסירה נמי דוחה שבת,
הואיל ושמחת מנוה היא וזהלל אין
אסור מלאכה אלא שבת צעלמא:
פיוצתא דרב יוסף, דאמר מודה ר'
יוסי בשיר של שואבה דלא ידמה:
אצל בשיר של קרבן דוחה כו', האי
לשון קושא ובעיה הוא כלומר חזין
הכא דנשל שואבה פליגי ואיכא למידק
הא בשל קרבן מודו רצנן דדמי: **נימא
הוה פיוצתא דרב יוסף**, נמי כהא
דאמר לעיל בשל קרבן פליגי והכא
דייקין דמודו רצנן ציה והוה פיוצתא
בתרתי בשל שואבה הוה מיוצתה
מדכתיב יוסי וצנן קרבן הוה מיוצתה
מדכתיב: **והוא הדין לקרבן**, ומדכתיב
לא מוחצצרים: **והא קמי מוסכין ווהו
חילול כו'**, ל"ג והא עלה קמי אלא
והא קמי: **אלא לאו רצנן היא**,
דשמעינן להו דשואבה דלא דחי
וקמינה וזה למעוטי דקרנן אלמא בשל
קרבן מודו: **התל שיר ה'**, ופלוטרוס
ועל ידי כלי דוד, אלמא כלי דוד שיר
ה' קרי ליה: **למחצצרים ולמשוררים**,
והכא לא כתיב כלים ותלויות לאו
כלי שיר ניהו שהן למקצועות התמידין
והמוסקין: **מתני'** יורדין לעזרת
נשים, כהנים ולויס יורדין מעזרת
ישראל שהיא גבוהה לעזרת נשים
שלמטה הימנה בשופע ההר: **ומסקין
שם פיקון גדול**, מפרש בגמרא [ג']:
וארבעה ספלים של זהב בראשיהן,
בראש כל מנורה ומנורה: **ילדים**,
במזרחים וצדיהם כדי שמן ועוליס כל
אחד צסולמו: **מבליא מכנסיהם כהנים
ומהמיינין היו מפקיעין**, ממכנסיהם
בגדי השדר שהיו משל לצדוק ומאנצגניהם
השינים מפקיעין קרעינן לעשות
פסילות: **שלא היסם מאירה מאור ציה
השואבה**, לפי שהמנורות גבוהין
חמשים אמה' והר הצית גבוה
והאורה זורחת בכל העיר וכוכל
מזרחי שהוא לסוף עזרת נשים היה
נמוך כדאמרין בסדר יומא (דף טו.)
והמנורות עולין למעלה הימנה:

הגהות הב"ח
(א) בפשטה אמרו כל מי
שלא ראה שמתח וכו' כדים
של שמן שם מלא:

גילוי הש"ס
נבאר ל"מא החיו
תיובתא דר"י בתרתי.
כעין לו לעיל דף ד' ע"ב
וה"ל:

מוסף רש"י
עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

עבדי כהנים היו, אלוס
המכים בתלול (עודין)
שהיו משיאין
לכהונה, כהנים היו
טעמא נמתינן שישאלים
מיוחסין היו (ספ.) מבליא
מכנסיהם כהנים, ממכנסיהם
כהנים הנלווים (שבת
כ"א.) מפקיעין, לשון
קריעה (ויח' כג.) קרעין
ועשין פסילות בשמחת
ציה שהוא ציה צצורה
נשים (שבת כ"א.).

(א) נראה ד"ל כוכיא וכו"ה
בערוך ערך כוכיא וידוע
דע"פ הרוב ד' הערוך נתייחד
ע"פ גירסת רבו הר"ח ז"ל.
(ב) אולי ז"ל וגם בצרייתא
תניא ואת הנפוני זה ילא"ר.

נב:

מסורת הש"ס

כדכדכתיב (בראשית ד) וא הוול וגו'. והן ימי אכלו של מנוסחל: לנולל ויומר מנוב של מרחל: בנב של מ של צימרל דרך נוטל מנול לרל ופול קרב בל"ד מנול ברו עס הדל ונול: בנב ומרול. הכנב היל מנפע

משמאלו. [שמונה] נסיכי אדם
הילדים שהיו עולים בסולמות
וזקופין. פים' מבלאי מכנסים
מהו מפקיעין, תירגם ר' חגי
קורל המגריפה. רב ושמואל חז
כרו. מול החליל. מול הצלצל

[illegible]